Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган

(«СВЕТ») Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено - Ингушской АССР

155 (5405). | ШИНАРДИ, 28 декабрь | Мах 2 кеп. | Газет арадувла 1923 шера денз

КПСС обкомеи Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советеи

ХIАРА БОАХАМА— МАССАЗАРА БОЛХЛОЙ КАДРАШ

Республикерча партийни, профсоюзни организацеша, юртбоахама органаша, колхозаша, совхозаша, пачхьалкхен кхыча боахамаша белгталара болх баьб болхлой кадраш кийчъяран цар говзал лакхъяран, культурно-бытовой хьалаш тоадара. Цо новкъостал даьд механизатораш производстве чIоагIбалийтара, къахьегама овсарле лакхъяра. Масала, Сунженски района «Победа» яхача, Шелковской района «Коминтерн» яхача, Шаьла района Ленина цIерагIча колхозаша йизза Iалашъяьй шоаш механизаторий кадрашца, уж каст-каста хувцалулга соцадаьд, хаддаза цар йоакхо ю, цу ларда тIа вIаштIехьдоах балха овсарле лакха йолаш техниках пайда эцилга.

Цунна нийсса дукхача колхозашка, совхозашка, пачхьалкхен кхыча боахамашка яхийта йоаттIача тайпара уйла тIаяхийтац болхлой кадраш кийчъяра, цар говзал лакхъяра, къахьегама овсарле лакха йолаш къахьега хьалаш кийчдара, балхаш тIа уж чIоагIъялийтара, партен правительстван оттаяьча материальни стимулех пайда дикагIа эцара. Из бахьан долаш квалифицированни болхлой ца тоъаш, уж каст-каста хувцалуш, царех пайда во эцаш моттигаш я.

Механизатораш профтехобразоване училищашка деша ахийтара планаш бехктоххам ца хеташ лелаю дукхача партийни, профсоюзни организацеша, колхозийн совхозийн кулгалхоша, цхьанна а шера кхоачашъяц уж. Моттигашка ехкача курсашка дешар хьехилгеи трактора тIа, комбайна тIа, кхыча машенаш тIа болх бе практически навыкаш Iомаелгеи дукхагIа йолча колхозашкеи совхозашкеи во вIаштIехьа а даьккхад, таханарча дено дIадехараша ма яххара а дац.

Республике механизаторски профессеш Iомаяра геттара кIезига тIаберзабу кхалнах.

Уж дешаш къаьстта во къестаду ерригача механизмаш тIа болх бе кхоачамбалла механизатораш Iалашбара хIанз 117 саг ца тоъача Наьсарен районе. Низ болча гусенични трактораша цхьан сменагIа мара болх бац. хIаьта из да кхашкара балхаш чакхдахара агротехнически ханаш телхаеча бахьанех цаI. 300 саг механизатораш тоъац Грозненски районе, 100 совгIа — Сунженски МалгIабиен районашка.

Во кхоачашбу «Юрта боахаме техниках пайда дикагIа эцара де дезарий хьакъехьа» республика Министрий Совето баь соцам. белгтала аьлча, колхозийн совхозийн ремонтни база чIоагIъяра, бригадин станаш, технически гIулакх ду пункташ, гаражаш, кхыйола объекташ хьалъяра даькъе.

Колхозаш, совхозаш, пачхьалкхен кхыдола боахамаш квалифицированни болхлой кадрашца Iалашдара КПСС обкома бюроси Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советон чIоагIъяьй колхозийн совхозийн предложенеш теркал а еш юрта боахама Министерства, «Грозвино», «Консервплодоовощ», «Сельхозтехника» объединенеша, «Скотопрома» тресто оттаяь 1972 — 1975 шерашка совхозашка, колхозашка, объединенешка, «Сельхозтехника» отделенешка ехкача курсашка, профтехобразоване управлене училищашка, школашка юрта боахама болхлой кадраш кийчъяреи цар говзал лакхъяреи задане.

Механизаторски кадраш кийчъяреи цар говзал лакхъяреи задани пхи ди далалехьа хIара колхозагеи совхозагеи дIакхоачае еза юрта боахама Министерстваи кхыча юртбоахама ведомствашеи.

Партийни, советски, профсоюзни, юртбоахама органий юкъмоттигера декхар лоарйIалда укх гаргтгарча шерашка боахамашта мел эша юртарча квалифицированни механизаторашца Iалашдара тIерзаяьча мероприятей комплекс чакхйоаккхилга, балха тIа чIоагIбалара, къахьегама овсарле ма могга лакхъяра халанза даргдоаца хьалаш хулийтилга.

Механизаторски кадраш кийчъяреи цар говзал лакхъяреи керттера форма я профтехобразоване управлене училищашка а цигарча лоацачча ханна йолча курсашка а дешар хьехар.

Юрта боахама Министерство, «Грозвино», «Консервплодоовощ», «Сельхозтехника» объединенеш, «Скотопром» трест, КПСС горкомаши райкомаши, горрайисполкомаш, профсоюза райкомаш, колхозийн совхозийн кулгалхой декхарийла ба колхозашкеи совхозашкеи ехкача курсашка балха тIара ца а боахаш боахамашка кхыча балхаш тIа болча нахах трактористаш, комбайнераш кийчбелга шерра вIаштIехьдаккха; хIара колхозереи совхозереи профтехобразоване управлене училищашка деша бохийта нах хьахаржара план тешаме кхоачашъяра данза даргдоацар де. Керттерча даькъе училищашка дIачуийбе беза дикагIа бола производственникаш, юрташкара общеобразовательни школаш йистеяьхараш, кхалнахах йола механизаторски кадраш кийчъяра къаьстта уйла тIа а йохийташ.

Ши кIира далалехьа кийчъе а цул тIехьагIа чакхъяха а еза совхозашкарчеи колхозашкарчеи материально - технически база хьаяран чIоагIъяран тIаераяьь мероприятеш, 1972 шереи дIахорча шерийн планашка оборудованиц дешара пособеши эцара тоъал ахча а хьожадеш; Болхлой кийчбаран цар квалификаци лакхъяран деча дешара-методически кулгала боарам айбанза баргбац дешар хьеха квалификаци лакхагIа йола специалисташ, производства хьалха латтараш, юрта боахама управленей, отделеней, «Сельхозтехника» объединеней кулгалхойи специалисташи, опытни станцей Iилман болхлой а ухийташ. Болхлой кадрай экономически образовани курсашка тоае а производствои къахьегами, керда техника, хьалха латта опыт вIаштIехьъяккхара прогрессивни методаш Iомаелга Iалашде а доагIа.

1972 а дIахорча а шерашта уттаеча планашка белгалде деза механизаторашта дика кийчдаь чуIе цIенош, общежитеш, кхашкара станаш, душевойш, столовеш, кхыйола культурно-бытовой объекташ сихха хьалъелга.

Механизаторий къахьегамах керттера мах телара а хIаьта иштта техника ший метта лоаттаярахи цунах пайда дика эцарахи мах телара а, классностахи цу боахаме ший специальностах болх баьча стажахи надбавкаш телара, премей, поощреней, льготай хьисапе, кхыдола ахчаш телара оттаяь условеш йизза кхоачашъелга Iалашде деза.

Автомобилаш дIаоттаяь лоаттаяра колхозашкеи совхозашкеи ремонтни мастерскеш, технически гIулакх ду пункташ, профилактореш а йолаш йола гаражаш, механизаторашта къахьега лертIа производственни хьалаш хилийтара кхыйола объекташ хьалъярах бола республика Министрий Совета соцам тешшаме кхоачашбелга Iалашданза даргдац.

ДIахьежаеш йола легковой автомобилаш мотоциклаши эгара хьалхарча аргIанна юрта боахаме хьалха латтача механизаторашка ювхка еза.

Республикански профтехобразоване управлени, юрта боахама министерство декхарийла я 1972—1975 шерашка профтехучилищай дешара - материальни база кердача техникаца чIоагIъяра, дешар хьехилга тоадара, дешархошта юкъе беча культурно-массови балха боарам лакхбара тIадерзадаь кхы тIа а гIулакхаш итт ди далалехьа кийчден цул тIехьагIа чакхдахен.

Механизаторий кадраш кийчъю профтехучилищаш шоай кара йолча профтехобразоване управлене, юрта боахама министерства, кхыча юрта боахама ведомствашца эшаш дола дешара-материальни хьалаш хилийта деза КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа юкъера образовани йолаш бола квалифицированни болхлой кийчбергболаш уж вIаштIехьъяхара.

Просвещене министерство, юртбоахама органий кулгалхой декхарийла ба юртгарча школай лакхерча классашкарча дешархошта механизаторски специальносташ Iомаяра уйла чIоагIагIа тIаяхийта, из болх чакхбоаккхача школашта ма могга новкъостал де.

Кхайи фермайи культура лакха хилийтара

НийслагIча пятилетка хьалхарча шера тIеххьара денош чакхдоалаш латт. Берригача советски наха Коммунистически парте XXIV съездо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара шерра къовсам боаржабаь шу да ер. ЧIоагIа боаржабаьб из къовсам Нохч-ГIалгIайчен кхаши хьайбаши лелаерашa а.

Укх шера шоаш даьча балхий итогаш еш я хIанз колхозаши совхозаши. КарагIдаьннарий анализ еш, колхозхоша, совхозий болхлоша, специалисташа кIоаргга уйла ю шоаш даьчун, берриге теркам тIабахийта белгалдоах пятилетка шоллагIча шера юртбоахама производства дерригa доакъош дIахо дегIадоаладара де дезараш.

Парте XXIV съезда Директивашка хьежжа йолча дукха ха йоацаш хиннача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета шоллагIча сессе чIоагIъяьча 1971—1975 шерашка республика халкъа боахам дегIабоалабара пхе шера планагIа вай колхозаши совхозаши декхарийла я нийслагIча пятилетке юкъера лаьрхIача хIара шера чуяхьача юртбоахама ерригача продукце боарам дIадахача пхе шераца нийсдича 27 процент лакхбе, шерра - шера хIара гектара тIара чубахьа ялатий, культурай хьувкъам дIадахача пхе шерарчул 4 центнер лакхагIа хилийта, хIара кхоабача Iаттагара йоаккха шура 2300 килограммага дIакхоачае. Из Iалаьмате чоалхане декхар да, цхьабакъда, колхозашкеи совхозашкеи кхоачашдулургдолаш а цар сийленца кхоачашде дезаш а да.

Хьалхашка латта иштта бехктохаме декхараш кхоачашдара чIоагIагIа лоархIаме да лаьттеи хьайбаши леладара культура лакхъяра колхозашкеи совхозашкеи шерра социалистически яхь йоаржаяр, хIана аьлча цо мара торо хулийтаргъяц юртбоахама производства ерригача тоонех боаггIача тайпара пайда эца а, наьха творчески хьинар айде а. ТIеххьарча шерашка вай республике шерра баржаш латтача цу болача юкъе тIа-тIа дукхагIа хул колхозаш, совхозаш, фермаш. ХIара районе я хIанз лаьтта леладара культура лакха йола коллективаш, кхы а дукхагIа я из сийлен цIи яккхара къовсам лоаттабеш йола коллективаш.

Цхьабакъда, ала дезаш да, цу даькъе хIанззалца вай даьр кIезига долга. Лаьттеи хьайбаши леладара культура лакхъяра йолаенна социалистически яхь шерагIа йоаржае еза, цунна юкъе хьинаре дакъа лоацаш хила еза ерригa бригадаш, отделенеш, фермаш, боахамаш. Партийни профсоюзни организацешта нийсса из яхь йоаржаяра оарцагIбовла беза боахамий кулгалхой, специалисташ, бригадаштеи фермаштеи керте латтараш, берригa юрта боахама организатораш. Цар декхар да лаьттанцара балхаш дераштa а хьайбаш леладераштa а цу яхьа лоархIам кIоаргга дIабовзийтар, кхай хьувкъами хьайбай продуктивности лакхъяра лоаттабеча къовсама цунах боалача чайдах дIакхетабар.

Дукха ха йоацаш газеташ тIа кепатехадар Сунженски района «Победа» колхоза колхозхоша берригача республика юрта боахама къахьегамхошка уж лаьттанцарча балхий а хьайбаш леладара а культура лакхъяра тIахьехаш даь кхайкарал. Цу тIа йоах: «Тхона хов лаьтта хIара гектарах бокъонца пайда эцара, хьувкъам лакхбара эгара хьалха де дезар кхаш леладара культура лакхъяр долга. Цудухьа совъяха лерхI оаха лаьттанцара дIайийнача хIамашта пайдана йола веществаш. ХIара участкана ший боарамагIа химически удобренеш лургья. Духьал укх шера диллад кхашка 20 эзар тонн кхо, хIаьта пятилетка тIеххьарча шерашка хIара шера 30 эзар тонн а дулларгда. Тоаде лерхI дIадув фу, къовсам лоаттабергба оасарца, къаьстта теркам тIабохийтаргба хиш дехкача лаьттаех пайда эцара, лакхача боарамагIа леладергда лаьтта кийчдара балхаш.

ХьатIадоагIача шера хIара гектара тIара 33 центнер ялат чуда лерхI колхозо. Цу гIулакха хIанззе а кийчо ю цо. Де лерхIар да ерригa гIи дIадув, лаьтта кийчду механизмаш, силос хьокха комбайнаш, кхыйола юртбоахама машенаш укх бетта тоаяьяхар, трактораштa ремонт бIарччача шера оттаяьча графикагIа яр, механизаторий профессиональни говзал лакхъяр, кхыдараш дар. Победовцаша тIахьех къахьегамхой кердача пятилеткаха ерригача республике лакхача культурагIа лаьтта леладу пятилетка яра.

КПСС обкома бюрос къоабалъяьй «Победа» колхоза инициативеи цун колхозхоша республика берригa юрта боахама къахьегамхой лаьтта леладара культура лакхъяра а, бIаьстанна бокъонна кийчо яра а тIахьехаш даь кхайкарали.

Обкома бюрос декхарийла яьй юрта боахама Министерство, «Грозвино», «Консервплодоовощ», «Сельхозтехника» объединенеш, «Скотопром» трест, КПСС горкомаши райкомаши, горрайисполкомаш, партийни профсоюзни организацеш, колхозийн совхозийн кулгалхой «Победа» колхоза ахархой кхайкарал коллективай собранешка, дувца, лаьтта леладара культура лакхъяран 1972 шерарча бIаьстан балхашта е йоаггIача тайпара кийчо яран тIаерзаяь йола мероприятеш оттае, уж кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржае.

Партийни, советски, юртбоахама органаша хIанз де дезар да хIара колхозеи совхозеи коллектива кхашкеи фермашкеи бокъонца йола порядок оттаяра, юртбоахама культурай хьувкъами хьайбай а коа тIарча оалхазарий а продуктивности лакхъяра яьржа социалистически яхь вIаштIехьъяккхара новкъостал дар.

Дицдалийта йиш яц лаьттеи хьайбаши леладара культура лакхъяра яьржа социалистически яхь ханна йола кампани йоацилга. Цу яхьа юкъе яха хIара коллектив декхарийла я хоадам боллаш йолл ший перспективаш белгалъе. ХIара бригада, ферма, отделене болхлошта ховш хила деза кхай хьувкъам а хьайбай продуктивность а лакхъяра шоай фу де деза. ТIагIертта къовсам лоаттабе беза хьалха латтарий опыт а Iилманна карагIдаьннараш а производствана юкъедахьара.

ХIанз керттера декхар да бIаьстан балхашта кийчо яр, хьайбаш лерттIа Iангара дахар. Лаьтти хьайбаши леладара культура лакхъяра яьржача яхьа юкъебахараш хьокхам луш хила беза уж балхаш чакхдоахача.

ШЕРА ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА

КПСС XXIV съезда решенеши нийслагIча пятилетка хьалхарча шера плани ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржаяьча Нохч-ГIалгIайчен промышленни предприятеша 26 декабре кхоачашъяьй продукцена реализаци яреи дукхагIа йола лоархIаме изделеш арахецареи 1971 шера план.

Ер шу чакхдалалехьа мехка лургья миллионий сома маьха планал совгIа продукци. Соахкарчул бархI процент дукхагIа арахийцай укх шера продукци.

СихагIа дегIаихад керттера доакъош — мехкдаьтта чакхдаккхар, газови, машенаш ю промышленность. ТIа мел кхийтта хIана яц аьнна продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотах тIаккхийттай.

Соахкарчул дикка дукхагIа даьккхад мехкдаьттен гази, мехкдаьтта чакхдоаккхачеи мехкдаьтта химеи продукташ, электроэнерги, трансформаторни подстанцеш, электрографически машенаш, вIашагIйоахка аьшка - бетонни конструкцеши оатхалаши, херх хьекха фанера, дахчан — шолхий плиташ, мебель, бытовой химе товараш, дулх, колбасаш, мерза шура, кIолд, кхыйола а хIамаш.

Яхье баьннарашта хьалха латт «Старогрознефть», «Октябрьнефть», «Сунжанефть» мехкдаьттен гази йоахача управленей, Мехкдаьттагазови управлене, Н. Анисимова цIерагIча Ново-грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, Грозненски химически комбината, «Грозэнерго» районни энергетически управлене коллективаш, заводаш «Электроприбор», Электромеханически, Нохч-ГIалгIай карьероуправлене, Веданеи Шелковскойи лесхозаш, МалгIабика кирпичк ю завод, Назрановски маьхк ю завод, кхыяраш.

Боахама доал дара кердача хьалашка дика вIаштIехьдаьккхад механизации автоматизации елга, керда технологи производствана юкъеюхьилга.

Технически прогресс сихъяр, къахьегам Iилман ларда тIаеIаштIехьбаккхара планаш кхьоашъяр, рационализаторски изобретательски болх тоабар бахьан долаш 1970 шерарчул 7 процент лакхъеннай къахьегама овсарле. 1971 шера тIеххкоачашъяьй къахьегама овсарле лакхъяра оттаяь задани. Мехкдаьттен гази йоаккхача управленешка, заводашка, фабрикашка, гIишлошъеча чакхъяьхай кхом а беш материальни къахьегамеи ресурсаш дIааьхийтара экономе режим чIоагIъяра йола мероприятеш, из бахьан долаш общественни производства эффективность лакхъеннай.

Столица предприятеша серийно арахеца — автомобилашкареи станокашкареи денз дуфегон лоалаяь яьча нахчагеи кхаччалца йола толашагIйола изделеш я продукце дикал лакхъяра тIехь лоаттабеча къовсамс московски предприятеша Iоаяьча опыта хетаяьча СССР ВДНХ «Стандарташ» яхача павильонерча выставке. Шоай хана Москван къахьегамхоша дIайолайир продукце дикал лакхъяра тIехьара социалистически яхь. ХIанз мехкарча аттестованни йолча ерригача изделеех пхелагIа дакъа арахец столице. Москван 340 совгIа йолча предприяте ший продукци лоаттаю дунен 58 мехка.

СУРТА ТIА: доазол дехьарча дикагIча образецел вогIа йоаца «Красный пролетарий» яхача станокаш еча завода «16 К 20» яха модель йола керда токарно винторезни станок. Шийла хьалха яьча «1К 62» яхача станокачул 40 процент нийсагIа обработка ю цо деталей партена.

Н. Кулешова сурт. ТАСС фотохроника.

Даха доаггIача тайпара накъагIоргда вай профсоюзий XV съезда

«ОКТЯБРЬНЕФТЬ» МЕХКДАЬТТЕИ ГАЗИ ДОАХАЧА УПРАВЛЕНЕ БОЛХЛОЙ, ИНЖЕНЕРИЙ, ТЕХНИКИЙ, ГIУЛЛАКХЕРЧА НАЬХА КОЛЛЕКТИВО НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР БЕРРИГАЧА МЕХКДАЬТТАХОШКА ДАЬ КХАЙКАРАЛ

Нохч - ГIалгIайчен мехкдаьттахоша, республика халкъа боахама кхыча доакъой къахьегамхоша а санна, хьинаре дакъа лоац планаши КПСС XXIV съездо белгалдаь декхараши практически кхоачашдар духьа лоаттабеча дерригача халкъа юкъарча къовсама юкъе. Болхлойи специалистийи хьинарерча къахьегамо йиш хилийтай 1971 шера планал совгIа мехка кхы тIа а дуккха мехкдаьттеи гази яла.

9-ча пятилетка хьалхарча шера производственни хьокхамаш лакхдаьд «Октябрьнефть» мехкдаьтта доахача управлене коллективо а. Мехкдаьтта даккхара шера план ханал хьалха, 23 декабре кхоачашъяьй. Шу чакхдаллалца юхейисача хана Даьхенга кхоачаргда планал совгIа 45 эзар тонн хIана кхачац аьнна мехкдаьтта.

ХIанз тха управлене предприятейи организацейи ерригача коллективашка бокъонца кийчо еш латт кхы а чоалханегIа дола пятилетка шоллагIча шера декхараш кхоачашдара. Оаха чIоагIагIа дегаш гIоздаьнна тIайийцар СССР профсоюзий аргIанара XV съезд хьаеллара хьакъехьа баь хоам. 1972 шерарча тхоай декхарашка оаха лаьрхIад къахьегама кердача толамашца из событи белгалъяккха.

Профсоюзий XV съезд хьаелла ди — 1972 шера 20 март хьатIахкачалехьа планал совгIа 4 эзар тонн мехкдаьтта лаккха, хIаьта хьалхарча квартала планал совгIа 5 эзар тонн мехкдаьтта даккха: къахьегама овсарле 0,5 процент лакхъе; мехкдаьтта 1 тонн яккхарга дIабода мах 0,5 процент лохбе; планал совгIа 100 эзар сома маьха продукцена реализаци е; 200 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхое; рационализаторски предложенеш юкъеяхьара чотах 9 эзар сома экономически эффект яла; кадраш кийчъяреи цар говзал лакхъяреи план 105 процент кхоачашъе.

Ше баь тIахьехам республикерча дукха эзараш болча мехкдаьттахоша шерра хьаллацар доглоахаш я «Октябрьнефта» промысловикий коллектив. Социалистически яхьо новкъостал дергда тхона халкъа боахама планал совгIа итташ эзараш тоннаш мехкдаьтта лургйола чухвара резерваш оарцагIъяхара.

Дерригa низаш — пачхьалкхен заданеш тIеххкоачашъяра!

Даха доаггIача тайпара накъагIоргда вай СССР профсоюзий XV съезда!

КХАЙКАРАЛ ТIАЙИЦАД «ОКТЯБРЬНЕФТЬ» МЕХКДАЬТТЕИ ГАЗИ ДОАХАЧА УПРАВЛЕНЕ БОЛХЛОЙ, ИНЖЕНЕРИЙ, ТЕХНИКИЙ, ГIУЛАКХЕРЧА НАЬХА ЮКЪАРЧА СОБРАНЕ.

ИНГАЛЕ ХIАМАШ ЕЧА МАСТЕРАШЦА БЕЗАМЕ ВIАШАГIКХЕТАР

НОВКЪОСТ Л. И. БРЕЖНЕВ ЛЕНИНГРАДЕ ХИЛАР

Ленинград, 26. декабрь. ТАСС спец. корр. н. Колесов). М. В. Ломоносова цIерагIча Ленинградски ингале хIамаш еча фабрика дукха ха йоацаш 225 шу дизал. Из Россе а Европе а эггара къаьнагIъярех йола художественни ингалеи фаянсови изделейи завод я. Ингале хIамаш еча арсий мастерий традицеш дIахо хьоши дегIайоалаеши болча цун художникийи мастерийи произведенеш вай Даьхен доазонел гаьнна арахьа йовзаш я.

Тахан КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев хилар цу цIи хезача сий долча заводе. Болхлоша, инженерно - технически болхлоша, художникаша бокккхача безамца, дог цIена тIайийцар КПСС ЦК Генеральни секретарь.

Нов. Л. И. Брежнев хьежар ингале хIамаш хьаяра технологически процессашка; коллектива пятилетка планашка, предприяти дегIайоалаяра перспективашка. Завода цехашка КПСС ЦК Генеральни секретара безаме къамаьл дир болхлошца, художникашца, специалисташца: социалистически яхь мишта вIаштIехьъяккхай, къахьегамеи бытеи хьалаш миштад хьежар.

Завода директора А. С. Соколова дийцар предприяте исторех. Цо хоам бир завода художественни ингали арахецара специализаци еш яле а, цо шийна хьалхашка оттадаь лоархIаме декхар—бахача наха дуккха эша товараш укх пятилетке дукхагIа арахецилга толамца кхоачашдеш хиларах. ПланагIа пятилетке предприяте 62,5 миллион издели арахеца еза. Коллективо тIайийцай кхы а йоккхагIа йола план — 90 миллион издели арахецар. Заводе арахеца йолаьй лоалаяьча кварцах яь продукци, юкъедоаладаьд технически керда кIамаш.

Нов. Л. И. Брежнев хилар завод хьахиннача хьалхарча шерашка денз ингалехи фаянсахи хьаяьча изделей образецаш гулъяьча музее, хIаьта иштта кердача продукце выставке. Сийлен хьаьший книжка тIа кулг яздир нов. Л. И. Брежнева.

Нов. Л. И. Брежневца цхьана заводе хилар КПСС ЦК Ленинградски обкома хьалхара секретарь Г. В. Романов, Ленинградеи областеи партийни а советски а организацей кхыбола кулгалхой.

Леонид Ильича Брежнева Ленинградага хьожаш хилар, керда гIишлош хьалъеш латтача районашка хьежар. Города улицашкеи майдашкеи ленинградцаша дIайха моаршал хеттар КПСС ЦК Генеральни секретарага.

Сарахьа нов. Л. И. Брежнев С. М. Кирова цIерагIча оперен балетеи академически театре спектаклага хьежар.

РАЙСОВЕТИЙ СЕССЕШ

Укх деношка хиннача МалгIабика горсовета сессе дийцар ер дешаш: 1971 шера горисполкомо баьча балха отчет; 1972 шера МалгIабика района халкъа боахам дегIабоалабара план; 1972 шерарча МалгIабика района бюджетахи 1970 шерара бюджет кхоачашъярахи.

Къахьегамхой депутатий МалгIабика городской исполкома председателa Б. З. Ахильгова доклад йир горисполкомо 1971 шера баьча балхах.

Района предприятейи, колхозийи совхозийи болх тоабара а, цар социалистически декхараш кхоачашдара а тIаберзабаь боккха болх баьб исполкомо.

Района промышленни предприятеша цхьайтта бетта планал совгIа реализаци яь продукци 652 эзар сома маьха я. НийслагIча пятилетка хьалхарча шера нах чубаха цIенош хьалдара, город МалгIабик тоаяра чIоагIа йоакхо яьй исполкомо.

Дика къахьийгад чакхдоалаш латтача шера юрта боахама къахьегамхоша.

1972 шера района халкъа боахам дегIабоалабара план йийцар сессе.

ХьатIадоагIача шера 5 миллион 686 эзар тонн мехкадаьтта доаккхаргда МалгIабика къахьегамхоша, юрта боахама продукце боарам дикка лакхлургба.

1971 шера 11 бетта бюджет кхоачашъяьй района. ХьатIадоагIача шера халкъа боахам дегIабоалабара бюджет чIоагIъяьй.

Сессе къамаьл даьча депутаташа С. Ибрагимова, М. Харсиевас, С. Хамхоева, кхычар дийцар исполкома болх тоабара а депутаташа наказаш кхоачашдара а де дезачох.

Дийцача дешаех соцам тIайийцар горсовета сессе.

А. ХАРСИЕВ.

* * *

Укх деношка Сунженски культура ЦIагIа райсовета сесси хилар. Къахьегамхой депутатий Сунженски районни Совета исполкома председатела нов. С. С. Когнева отчет йир райисполкомо 1971 шера баьча балхах.

Докладчика а, депутаташа а дийцар «Къахьегамхой депутатий районийи городскойи Советий болх дIахо тоабара де дезарий хьакъехьара» КПСС ЦК соцам кхоачашбара дечох.

Отчет еча юкъа исполкомо дикка тоабаьб организационно - массови болх, дукхагIа теркам тIаахийтаб района учрежденей балха, бахача наха культурно бытови гIулакхаш дара. Цахалдаш йоаккхо ю исполкомо юрта боахам дегIабоалабара а.

Юрта боахама продукци яккхара дика толамаш даьхад «Ассиновский» совхозон «Победа» колхозон, XIV партсъезда цIерагIча, Кирова цIерагIча, Шеча Эскара цIерагIча колхозашен.

Плани социалистически доккхараши кхоачашдаьд «Сунжанефть» НГДУ, лесокомбината, райбыткомбината, автотранспортни предприятей коллективаша.

Докладчика а депутаташа а дийцар райсовета а, юрта Советий а балха юкъерча кхоачамбоацарех, цIенхаштта критика йир тIехьаюсача промышленни предприятей, колхозий кулгалхошта, гучуяьхар болх тоабара йола резерваш.

Иштта сессе дийцар кагирхошта коммунистически кхетам лулга, халкъа образоване, культурно-просветительни, унахцIено лораяра организацей болх тоабара дешаш а. Дийцача дешаех лаьца шерра решени тIайийцар райсовета сессе.

Л. ЗАВРАЖНЫЙ.

* * *

Наьсарен района къахьегамхой депутатий сессе 1971 шера районни исполнительни комитета баьча балхах доклад йир райисполкома председатела Х. Х. Плиева. Докладчико белгалдир чакхдаьннача шера районни бюджет кхоачашъеча, района юрташ тоаеча хозъеча, бахача наьха хьашташ кхоачащдеча, халкъа образовани дегIаккхувлача, наьха унахцIено лораеча, халкъа боахам айбеча карагIдаьннараш. 115 эзар сом дIадахийтад Назрань тоаяра, керда наькъаш, тротуараш еккай, деха хинна наькъаш тоадаьд. Бахача наьха хьашташ кхоачашдара шера план 103,2 процент кхоачашъяьй 3,4 процент лакхъеннай балха овсарле. Пренешка къамаьлаш дир райОНО заведующе Ю. Мальсагова, горисполкома председателa Х. Бузуртанова, ТIой-Юртарча юрта Совета председатела Д. Арсаева, района прокурора Л. Хайдарханова, культура отдела заведующе Б. Хамхоева, КПСС райкома секретара Б. Гандалоева, кхычар.

С. ШАДИЕВ.

НАЬХА ДЕГАШКА ДУЖ ЦАР ДОШ

КПСС Надтеречни райкома лекторски группа а, «Знание» яхача общества а шоай керттера декхар лоархI КПСС XXIV съезда материалий, чулоацам района къахьегамхошта шерра дIабовзийтар. Районе оттаьча тематически планага хьежжа съезда решенеши материалаши дIайовзийташ лекцеш еш, беседаш ю партийни советски органий кулгалхоша, предприятейи совхозийи болхлоша.

Къаьстта дика болх бу «Горскнефть» НГДУ, «Надтеречный», «Знаменский» совхозий лекторски группаша. Цу организацей дикагIа бола лектораш ба А. Мельников (Горскнефть НГДУ), М. Надиева «Надтеречный» совхоз), Баймурзаеви М. Ахлуеви («Знаменский» совхоз). Цар шоай участкашка йийшай: «Промышленность дегIайоалаяра хьакъехьара КПСС XXIV съезда решенеш», «Къахьегамхошта коммунистически кхетам балар», «КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа юрта боахам дIахо дегIабоалабар», кхыйола лекцеш. Съезда материалаш дIайовзийташ къахьег цIагIарча лектореша а. Дика болх бу Надтеречни, Горагорски № 1 йолча, Братски юкъерча школай лекторий методически советаша.

Тха района къахьегамхоша чIоагIа дог айденна тIанийцар КПСС ЦК ноябрьски Пленума а, СССР Лакхехьарча Совета кхоалагIча сессе а материалаш.

Района ерригача предприятешка, совхозий отделенешка, фермашка, кхай тIарча станашка, клубашка уж материалаш Iомаеш беседаш, лекцеш, докладаш ю. Цу гIулакха хетаяь выставкаш а я. КПСС ЦК ноябрьски Пленумахи Лакхехьарча Совета сессехи лаьцца хIанзле 29 лекци, 12 доклад, 560 беседа яьй, цIагIарча лектореша 615 беседа яьй. Районе цу хьакъе лекцеш ешаш хилар ВЛКСМ обкома лекторски группа членаш а. Йийшача лекцешка а, яьча беседашка а ладувгIаш хилар 25 эзар саг. Уж лекцеш чакхъаьнначул тIехьагIа КПСС ЦК Пленумен Лакхехьарча Совета сессеи материалех къамьлаш дир гIишлошъераша, мехкдаьттахоша, механизатораша, хьехархоша, совхозий болхлоша.

«Знаменский» яхача совхоза тракторни бригада бригадира Закаев Альбека аьлар:

— А. Н. Косыгина яьча доклада тIа боккха теркам тIабахийтаб наьха хьал-торо айяра. Цу теркама оаха жоп лургда хьаьнала къахьегарца. Укх шера тха совхозо ший ханнахьа чуйцар кхашкара ялаташ, кхоачашйир паччахьалкхенга из доххкара план. ХIанз оаха толамца чакхдоаккхащ латт пятилетка хьалхара шу.

«Верхне-Наурский» совхоза доярка Хасбулатова Аьсета аьлар: — КПСС ЦК Пленума а, СССР Лакхехьарча Совета сессе а соцамаша дог гIоздаьккхад тха боахама къахьегамхой. Вай хьамсарча парте ший низ ца кхобеш къахьийгад дерригача дунен тIа машар чIоагIбара, советски наьха вахар тоадара. Парте планаш — халкъа планаш я. Тха совхоза дояркаша толамца кхоачашъяьй паччахьалкхенга шура йоххкара план.

М. УМАРОВ,
Надтеречни района «Знание» яхача общества бехктонхаме секретарь.

В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода установкашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг дIа ца хецаш хьайоагIа «атмосферно - вакуумни трубчатка» яхача установка коллектив. Мехкдаьтта продукци арахецара шера план хIанзлехьа кхоачашъяьй цо. Планал совгIа арахецаргья эзараш сома мехьа продукци. Белгалбаьнна дика къахьегаш ба цига технологаш нн. Астахов, Донсков, Дворецкий.

СУРТА ТIА: установка беча балхата хьожаш ва воккхагIвола оператор Ю. Дворецкий.

И. ПЛИЕВА сурт.

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

Дика, барттайна къахьийгача Ермоловски коа тIара оалхазараш леладеш йолча совхоза къахьегамхоша толамца кхоачашдир укх шера шоаш тIайийца хинна социалистически декхараш.

Иштта кхаш леладераша план 150 тонн долча 357 тонн ялат дIаделар паччахьалкхенга, кхо бIаь процент кхоачашйир паччахьалкхенга шекара свекла йоххкара шера план а.

Лакха хьоккхамаш даьхар хьайбаш леладераша а. 18 ноябре кхоачашйир шера план. ХIаьта чкъаьрий леладераша цу ханна шера плачал совгIа 8 тонн чкъаьрий дIаделар паччахьалкхенга.

ТIехьабисабац коа тIара оалхазараш леладераш а. Планал совгIа ши миллион фуъ 35 тонч дулхи декхар цар паччахьалкхенга. Цу тайпара барайттлагIча ноябре денз тIадоагIача шера чотах къахьегаш ба ермоловцаш. Уж толамаш доахаш механизаторашта юкъе дика къахьийгар Дадаев Балаудина, Дадаев Шамсудина, Витиханов Сайдуллас, Таипов Шамсудина, Мержоев Iаьлас, кхыбараша. ХIана шоай тракторашь хана хьалха тоя а яь кхаца удобренеш тоссаш ба уж.

Укх шера тIайийца декхараш 10 бетта кхоачашдир доиркаша Кадырова Яхас, Джамбулатова Набис, Зельмуханова Курпатас, коа тIара оалхазараш леладераша; Ахмадова Халипатъ, Лазарева Мариас, Шаипова Белкас, кхычар. ХIаьта Кадырова Яхас цхьайтта бетта хIара беттача Iаттагара юкъера лаьрхIача 3694 килограмм шура яьккхай, планагIа 2550 килограмм мукха езаш хиннача.

Я. ЦУЕВ.

КАДРАШИ IИЛМА-ТЕХНИЧЕСКИ ПРОГРЕССИ

Iилма - технически прогресс дIахо эргайоахаш тоаярой производства эффективность лакхъярой дIадех лакха квалификаци йолаш болча ИТР-ийи болхлойи кадрашца предприятеш Iалашъелга.

МалагIа проблемаш я хIаьта цунца дувзаденна района промышленни гIишлошъярен организацешта хьалхашка латтараш?

Iилма - технически прогресс бух боацаш я, социально - экономически тIехье йолаш, цхьабакъда, социальни доазочаш доацаш я.

Iилма - технически прогресс толаме дегIаухилга дуккхача факторех тийша да. Производства процесс хадданза эргайоахаш тоаяро, механизацини автоматизацин юкъехкувларо болхлочоа тIадулл производства кечалашка, поточнии автоматически линешка хьожийлга, нийсъелга, царна гIулакх делга. Къахьегама чулоацам хувцабаларца дуккхагIа хул ИТР-ийн болхлойи квалификаце боарамгара дIадехараш: механизаце, автоматизаце, механика, гидравлика, пневматика, электроника лардаш тоадаре тоеби, химий ха еза, практически наьмкаш хила еза чоалхане автоматически оборудовани йийсъяра, цунга болх байтара, из товара, цунна гIулакх дара.

Тайп - тайпарча расчеташца гIулакх тоссадала дезаш, механизмашен приборашен беча балхага хьожаш волча болхлочо хIана кхоачашъеш йола цхьайола функцеш дукха ха йоацаш а тIехье инженерно - технически балхаш дерий хинна функцеш я.

Цхьан оагIорахьара, хьаькъалца беча балхо юкъера боакхх физически къахьегам, вокх оагIорахьара — физически хьаькъалцен бу болх вIашагIъув.

Iилма - технически прогрессо болхлочун квалификаце боарамгара дIадехараша, ИТР-аш вIалла ца бийцача а къахьегамхой общеобразовательнйи общетехническии знанеш, культурно - технически боарам лакхбанза баргбоацача кхоачабу.

Даьча тохкамаша хьахьокх, района предприятешка инженерно - технически гIулакхаш тIа кхы меттел юкъера образовани а йоацаш бола нах хилар, хIаьта юкъера специальни е лакхера образовани-м вIалла аьттехьа а яцар.

Масала, «Сунжанефть» НГДУ 24 процент ба юкъера образовани йоацараш, Бурув тохара балхий управлене — 35 процент, Лесокомбинате — 39 процент. МСУ-32 процент, Ассиновски консервни заводе — 15 процент. Кхы а вогIча хьал тIа ла болхлой кадраш кийчъяра гIулакх. Масала, 3 предприяте (МСУ, ПМК-7, Лесокомбинат) болх беча 1087 болхлочох 997 юкъера образовани йоацаш ба.

Цунца дувзаденна хьалхашка отт квалифицированни ИТР-аши болхлойи кийчбелга массе оагIорахьара тоадара проблема.

Болхлой кийчбарен цар квалификаци лакхъярен гIулакх массе оагIорахьара тоаданза дарг ца хилар хьалхадоах из ца дича болхлошта хIанзарча техникага лерттIа болх байта ховрг ца хилаpo даьхa ца Iеш, е болх ца беш сеца латтаргйолча, е кийчо йоацаш болча наха толхаергйолча производства кердача средствай мехках производственни коллектив яргхиларо а. Иштта моттиг нийсъеннача къахьегама овсарле лерIа а производства эффективность дика а курпма йий [illegible] а квалификаци.

ИТР-ийи болхлойи дикагIа кийчбари цар квалификаци лакхъяри даима Iилман ларда тIа вIаштIехьбаьккха къахьегам, социалистически производственни отношенеш, кхыдараш хаддаза эргадоахаш тоаданза дарг ца хиларца дувзаденна да.

Iилма - технически прогрессо, производства средстваш дегIахкувларои эргайоахаш тоаярои хадданза воздействи ю болхлой квалификаци хувцаялара, алхха лоадамбоаца квалификаци йоаш ца хилар дIадоакхх, къаьнара профессеш цIенъяь дIайоах.

Лелаеш йолча дуккхача профессей профиль шерагIа хул, хьахул керда профессеш. Цунца дувзаденна хьалхашка отт кхы тайпа проблемаш.

Эггара хьалха механизаци автоматизацин яра ларда тIа производствера дукха лоадамбоаца квалификаци йолаши квалификаци вIалла йоацаци къахьега болхлой. Царех цаIаш лакха квалификаци ца эша профессеш йолча доакъоштей предприятештей юкъе специальностагеи ханашкен хьежжа дIайоха бекъа безаш ба, хIаьта вокхар шоашта керда професси харжа, шоай говзал лакхъе, общеобразовательни боарам айбе беза.

Района гIишлошъеча предприятешка оаха даьча тохкамаша хьахьекхад. ПМК-7, «Чечингводстрое» болх беча 175 болхлочох 7 классага кхаччалца общеобразовательни кийчо йолаш 66 процент, царех 2—4 класс образовани йолаш 35 процент, 8—9 класс яьккха 26 процент, 10 класс яьккха 8 процент хилар. ХIаьта «Межколхозстроя» МСУ 318 болхлочох 7 классага кхаччалца общеобразовательни кийчо йолаш 83 процент, 45 процент 2—4 класс, 38 процент 5—7 класс, 12 процент 8—9 класс, 5 процент 10 класс йолаш ба.

ГIулакхаш кхы дикагIа латташ районерча вокх промышленни гIишлошъечен коллективашка а.

Общеобразовательни кийчон цу тайпара боарам техника дегIаахара хIанзарча боарамо ма яххара бац, хIаьта дIахо из дегIаахара боарамо ма яххара вIаллагIа а хургбац.

Цудухьа боккха бехктокхам тIабуж предприятей боахама органашта балха боаххача болхлой квалификаци производства технологена чухьа дIахо хургдолча хувцамашка хьежжа хьалххагIе а лакхъяра гIулакха.

Iилма - технически прогресс дегIайоалайра юкъера меттел, кхы а лакхагIа а образовани йолаш хила беза болхлой, ИТР-аш, гIулакхера нах.

Лакхе йоалаьча даннеша хьахьокх, балха ниа дегIакхувлара денна теркам тIаахийта безаш хилар. Цудучьа цхьа бахьан доапаш дац административни хьехамен болх кхетамца цхьана тарбелга, къахьегам вIаштIехьбаккхар хаддане эргадоахаш тоаделга, производстван культура лакхъелга, хIора къахьегамхочун бокъонца йоакхо елга, творчески болх бара, профессиональни кийчо лакхъяра, кхетамцеи культурнои салаIара эша хьалаш цунна хулийтаа кулгалхошкара парте хьадехаш йолар.

Района ерригача предприятешка белгталара болх бу партийни комитеташа кадрай марксистско-ленински образовани лакхъяра, массово - политически мероприятей низ чIоагIбара.

Районерча къахьегамхой дешар вIаштIехьдаккхара даькъе укх тIехьарча шерашка даьха толамаш доккхий да.

Цхьабакъда, КПСС XXIV съезда соцамо, Iилма - технически прогрессо общественни отношенеш эргайоахаш тоаярен декхараша дIахо тоадаьа даргдоацаш хулийт политически, общеобразовательни технически дешар.

Образоване боарам Iилма - технически прогрессо дIадехараша ма яххара хиина ца Iеш, уж дIадехараш шийна чулоацаш а хила беза. ТIаккха мара вIаштIехьъяргьяц Iилма-технически прогресс сихагIа дегIакхувла лакхагIа йола темпаш.

Кхоачам хилпал образовани яьккха вацнача болхлочо, ханага хьежжа хIама довзаш, диза юха терга пийга дIадодар.

ХIаьта кхоачам хиллал общеобразовательни кийчо йоацаш вола болхло производительни низаш хIара хувца массаза дала эшшаш йола говзал Iомае а лакхъе а, общеобразовательни боарам даим хьалхабаха безаш хул.

Цу тIа а эшаши пайданеи йола знанеш Iомае массаза вIаштIехьдоалаш хилац — ха нийса йоагIаш ца хиларах, кхоачам болаш общеобразовательни знанеш ца хиларах. Цу дерригача хIамаша знанеш лакхъяра стимулированиц болхлочоа, хIаьта предприятей кулгалхоша цу халонна кIалхарбовла никъ лех шоай квалификаци лакхъяра болхлой безам тIабахийтар духьа материальни стимулировани ярца.

Цхьаькха, кхы кIезигагIча лоархIаме йоацаш Iилма - технически прогрессо хьаоттаеш йола проблема сенах латт аьла, из латт, болхло алхха общеобразовательни кийчон боарам лакха болаш, алхха хержача профессех йола квалификаци лакха боарам болаш хинна Iе йиш йолаш ца хилар. ГIулакх мииттад аьлча, хержача професех йолча квалификаце лакхача боарама нийсса болхлой цаI хинна ца Iеш, массехх смежни специальность йолаш хила беза.

Вай общество тIа-тIа дуккхагIа прогрессивно дегIаахаро белгтала хьалхашка оттаду еронгача промышленни производства Iилман лардаш кхетаеш йола тIехье хьалкхеяра декхар. Цхьабакъда, нагахьа санна болхлочо квалификаце лакха боарам техникумашкен дешара кхыча заведенешкен яйца хилар теркалдича, смежни специальносташ производствана чухь мара Iомаюлургьяц царга.

Болхлой, ИТР-ий, гIулакхерча наьха юкъера меттел кхы лакхагIа а образовани йолаш хилара даькъе хано дIадехар— керттерча лоархIамера декхар. Лакха говзал йола болхлойи ИТР-ийи кадраш кийчъяр къахьегама овсарле лакхъяра, вай мехка Iилма - техническии социальнии прогресс сихъяра хиланза дargдоаца гIулакх да.

М. БЕКОВ,
КПСС Сунженски райкома промышленно - транспортни отдела заведующи.

Сийдола никъ

ЗIамига волча хана хIаране ши ший цхьацца уйлаш хул дага латташ. Ше маькх йоттар хургъя мотташ яцар Евдокия Прокофьевна. Ше яь моттиг, бер долаш лийна брянски хьунаш дукхаезаеннача цунна лесовод хилар дийзадар. Цхьабакъда, немецки фашисташа советски нах шоашта лоалла оттабар духьа тийшача балхаца хьоабаьча тIемо дуккхабараш а санна шийна дезачох яьккхар Евдокия Прокофьевна.

Йиъ класс чакхъяккха мара кхензар цун. Цул тIехьагIа дIахо деша йиш хиланзар. Шин шера эвакуаце хинна 1944 шера немцашкара мукъаяьккхача шоай юрта цIабаьхкача йовзанзар царна из. Еррига хIана яц аьнна йоагаяь, йохаяь дIаяьккхаяр из немецки оккупанташа.

Дукха ха йоацаш иразахи рузкъахи дизза хиннача вахаре гIайгIа, бала бера. Да тIем тIа вийнав аьнна бенача хоамах метта йижа нана кхы гIаттанзар. Эггара зIамагIа яр Евдокия Прокофьевна. 1946 шера ший вежарашеи йишийеи Грозне яха йоагIа Евдокия Афанасьевна.

1948 шера тха комбинате балха ера Латыш Евдокия Прокофьевна. Цу хана денз кхы балха моттиг ца хувцаш хьаьнала къахьегаш хьайоагIа из. Юххьанца гIонна болхло йолаш хилар. Маькх еча формашта хьоанал хьокхаш, кийча продукци дIанийсъеш, вагонеткаш новкъазара йоахаш, кхыйола балхаш ду по цIаккха а гIалат ца йоалаш. Дечоа юха ца гIерташ, шийна тIадилла гIулакх цIенеи ханнахьеи чакхдоаккхаш, Iимерза, безаме хиларца коллективана ше езайолийт Евдокия Прокофьевнас.

Маькх йоттар хила безам болаш йола из ше мукъайолча хана маькх йоттача пишкашта юхера дIаялацар. Шоашта ховр дог раьза долаш дIахьехар цунна новкъосташа. Иштта шийна дагалаьттар кхоачашду Евдокия Прокофьевнас. 1951 шера маькх йоттар ю цох. Сага новкъостал доацаш хьалхарча дийнахье а денз новкъостий цецбоахаш дика дIайолалу из.

Цу хана хинна маькх йотта пишкаш къаенна яр. ХIаьта хIанзара пишкаш низ болаш я. ХIара пишка чу цхьан сменагIа итт тонн маькх ятта йиш я.

Ткъаь кхоъ шу гаргга ха я цо тха комбинате хьаьнала къахьега. Цу юкъа цун говзача кулгех чакхъяьнна хургъя 25 эзар тонн маькх.

Маькх чам болашагIа хилийтар шийн керттера декхар лерхI Евдокия Прокофьевнас. ХIаьта цох цун ка а йоал.

Нов. Латыша мишта болх бу хьахьокх укх бетта денз цо тIадоагIача шера чотах къахьегаш хиларо. ВорхIлагIа шу да Евдокия Прокофьевнас ше лелаеча коммунистически къахьегама цIера сий ца дожийта. Цхьаккха эза ха дIаяхийтаяц нов. Латыша ший хьаьналча къахьегама совгIат ца кийчдеш. Къаьстта лакха овсарле йолаш къахьийгар цо В. И. Ленин ваь бIаь шу дизача шера. Цудухьа йунна елар «За доблестный труд» яха юбилейни медаль. Дуккхача шерашка хьинаре къахьегаш хьайоагIача Евдокия Прокофьевнай доагIаш сий а деш предприяте къахьегама сийлен Книжка тIа дIаязъяьй цун цIи.

Партеи правительстван боккха мах баьб Латыш Евдокия Прокофьевнай къахьегама. БархIалгIа пятилетка кхоачашъеча доккхий гIулакхаш карагIдувларах вай мехка эггара дезагIа дола совгIат — В. И. Ленина орден еппай цунна.

Дика производственница хиларах тарра общественни вахаре а хьинаре дакъа лоац цо. Эггара хьалха цо дер фуд аьлча, шийна ховр, ший йIаьхий балха опыт хьула ца еш дIалу кьоначарна, новкъосташта. КIезигача наха Iомаяьяц цо ший говзал. Профтехучилищашкара дешархой ух тхо долча производственни практике. Эггара хьалха нов. Латыш йолча хьожабу уж комбината кулгалхоша. Хов царна Евдокия Прокофьевнас дика новкъостал дергдолга. Ленински района халкъа суда заседатель а хержай из.

Дезала дика нана а я Евдокия Прокофьевна. Даьхе, къахьегам безаш хьалкхеву цо ший ши воI. ВоккхагIа вар ПТУ-5 газоэлектросварщика говзал Iомаеш ва, хIаьта зIамагIа вар школе деша вагIа. Иштта сийдолаш ба нов. Латыша хьабена къахьегамен вахарен никъ.

А. ТАРАНАНОВ,
Грозненски маькх еча комбината планово - производственни отдела начальники.

ДИКА КУЛГАЛХО

Цхьан дийнахь «Грозэнерго» кхоалагIча теплоэлектроцентрала участкера технологически режим телхай аьнна хоам хилар Секретова Анна Ивановна керте латтача Центральни диспетчерски служба технологически режимага хьежача йоккха йоацача коллективага. Болхлой сихха оарцагIа а баьха дукха юкъ ялалехьа участке кхаьчар Анна Ивановна. Участкера технологически режим талхара бахьанаш сихха техкар, нийсденна кхоачамбоацараш дIа а даьха дукха юкъ ялалехьа шийн боаррамагIа болх бе дIайолалийтар электрически оборудовани. Уж санна дола балхаш массаза а сиха чакхдоах йоккха опыт йола инженер нов. Секретова керте латтача коллективо. Ший беккагIа пкъа хьовзам хилийтац цо балха тIа, цудухьа оал из хьожаш йола участок даим тешаме я аьле. Цун керттера бахьан Анна Ивановнас шийн служба болх кхетамца вIаштIехьбаккхар да.

Башха - дика специалист, тешаме новкъост я из аьле лоацца характеристика лу цунна «Грозэнерго» районни энергетически управлене кулгалхоша. Ше болх беча 22 шера дукха специалисташ хьалкхебаьб цо. ХIана уж шоай говзел кьонача энергетикашта дIа а луш хьинаре къахьегаш ба.

Дика болх барал совгIа общественни балха тIа а хьинаре дакъа лоац цо. «Грозэнерго» районни энергетически служба партбюро члени Iилман - технически общества правлене председатела заместители я из. Уж декхараш цо цIена кхоачашду.

Дуккхача шерашка хьинаре къа а хьегаш цо даьхача къахьегама толамий лакха мах баьб. Дукха я цунна тийнна сийлен грамоташи ахчан премеши, къахьегама книжка тIа цIа яздеш яьха баркалаш. Энергетически управлене болхлошта юкъе хьалхарчарца елар Анна Ивановнана «Энергетика отличник» яха значок. Соахк цунна елар «За доблестный труд» яха ленински юбилейни медаль, хIаьта зIаяха пятилетка дикача толамашца чакхъяккхарах еннай Къахьегама ЦIеча Байракха орден.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Харцдолчоа бакъдолчунца тохар

Ховш мадарра, дийнахьи буси ткъаь диъ сахьат да. Радиодиверсешта из а кIезига да. Советски Союза еча эгIазлони харцени передачашка дийнахьи буси ши бIаь совгIа сахьат дIадохийт цар. Хьалха цIаккха а хиннадац иштта. Капиталистически мехкашкара СССР-а еш йола передачаш укх тIеххьарча ткъ шера цхьа эзарзаззеи ах эзарзаззеи дуккагIа хиннай. Вай мехка еш йола передачаш ю СССР халкъий 22 меттала доазол дехьарча 34 радиостанцера.

Вай идеологически моастагIаша боккха лоархIам бу дуккхача нахага хIама дIадовзийта низ бола средство йолча радион. Социалистически мехкашта духьалара шоай идеологически диверсеш хьаахийтара бола керттера никъ баьб цар радиох. Идеяй хIанзарча тIема хьалашка империалистически пропаганда подрывной передачей боарамаш белгалдоалаш лаккхлу, шерпу радиостанцей сеть. Царна юкъе я «Свобода» яхача радиостанце Къилбаседа Кавказа отдел оалаш яр а. Цо кийчъю КПСС ленински къамий политикана духьалара, вахара вай советски образа духьалара, тIаккха — Нохч-ГIалгIай АССР-е бахача берригача наьха вахара хьашташта духьалара антисоветски передачеш.

«Свобода» яхача, оапаш бувцаш хиларца йовзаш йолча радиохарцлувраша Мюнхена юхе Iо а хайша дийнахь а бус а оапаши аьл-дитти дувц нохчийн гIалгIайн меттала, шоай подрывной гIуланхех цхьа хIама хилийта гIерташ. Цар иштттача идеологически диверсех цаI да Къилбаседа Кавказа къахьегамхой вахаре В. И. Ленина болча лоархIамах дувца вIалла эхь ца хета аьлдитт.

Радиоаьлдиттдувцарашта жоп лу нохчий писатела Мамакаев Мохьмада.

ЛЕНИНИ КЪИЛБАСЕДА КАВКАЗА ЛОАМАРОЙИ

дезар, хьалха шоай наьна меттала йоазув ца хиларал совгIа, из фуд а ца ховча халкъашта грамота Iомае езар.

БIаьшерашка лаьтта, хIара гIа массаза боаккх холуш хинна къамий цхьатарра бокъо ца хилар Ленина хьалхленца Советски правительствас хьалха тоIадаь даьхка халкъаш дахача районий экономикеи культуреи мехка кхыча моттигашкарчул сихагIа дегIайоалаяра никъ лаьцар.

Октябрьски революци кот маяьллинге а Ленина Терски областа чрезвычайни комиссаралла оттаву Яндаров Мохьмад. «Караулова баилаех из область IоцIеньяри шоай къаман вахар кхоллара эрсий ахархой, нохчий, хIирий, гIалгIай, черсий, гIумкий, негIий, кхычар йола бокъонаш чIоагIъяри тIадулл цунна. («Ленина Донахи Къилбаседа Кавказахи яхар». 1969 шу. оагI. 398).

Цу тайпара, духхьал Сийлахь-йоккха Октябрьски революци котъяьлча мара дIадаьккханзар къамаши къамашта юкъера гIулакхаши дегIаахара къаьнарча, буржуазни законаша деш хинна доал, къам ше шийна чухьерчаш хиларен къаман эгоизмаи идеологе доал. Цу коталоно йиш хилийтар къамашта юкъера геттара керда гIулакхаш, пролетарски интернационализма, лоттагIала, вIаши новкъостал дара, вIаши гIулакхаш леладара принципий ларда гIулакхаш дегIадоаладе. «Къаьнача дуненна, къамаш тедара, къамаш вIашагIлетара е къамаш къаьста хилара дуненна болхлоша духьал лоаттаду шийна чухь цхьан къаман вокх къама хьалхашка привилеги йоаца, саг саго вIалла а воацаве йиш йоаца, дерригача къамий къахьегамхой цхьоагIон керда дуне» — яхаш яздаьд Ленина (В. И. Ленин. ПСС, т. 23, оагI. 150).

Из ленински къамий политика бахьан долаш, вай, нохчийи гIалгIайи, къамаш хьалха хиннача паччахьа Россе кхыола халкъаш колониальни гIаьра кIалхара даьлар, хьинаре исторически дегIаахара процесса юкъедахар. Из дерригa дIадоладелар, вIалла чоалхане дац аьнна хета доагIачунгара, бакъда мадарра аьлча эггара керттерча а вахаре лоархIамеча а хIамашкара: къаман паччахьалкхе хьаяргара, къаман мах баь варгвоаца ганз йола нохчийн гIалгIайн шоай меттала йоазув хьахиларгара, тIаьп, наькъаш, школаш, больницеш яхкаргара. Цул тIехьагIа хьахилар: къаман театраш, лакхера дешара заведенеш, творчески ансамблаш, паччахьалкхен филармонеш, Iилмай Академе филиалаш, тайп-тайпара Iилма- тохкама институташ.

Ленински идеяш котъяларо Нохч - ГIалгIай республика экономикеи культуреи дегIаахара доазув доацаш йоккха паргIато елар. Наггахьча сагагара дIайийкха берригa нах дийша боаца, тIехьайнса паччахьа Россе йист хиннaчара хьалха латта индустриально - аграрни республика а хинна дIаэттар из. Ший бахьан доацаш дацар 1931—1932 дешара шера деша хаха ха йола дерригa бераш юххьера дешар дешара юкъеэза хинна хилар. ХIаьта тахан са республика шевола саг дийша вола край я. 10 эзар сага лерхIаш студентай дукхилга диллача Малхбузен буржуазни мехкел меттел Англии Францин санна йолча капиталистически дегIадаьккхача мехкел а хьалха яьннай.

Духхьал иштта кердача хьалашка овлангара хувцабеннаб къамий шоай чулоацам а. пун белгалонаш я уж дIахо а вIаши гаргалахари цар йизза цхьоагIо хилари, хIаьта коммунизма материально - технически база толамца хьалъеш хиларо кхы а айхагIа вIашагIтохаргда советски халкъаш. Вай парте из программни лини йизза йоагIаш я коммунизм йолча хана къамаш вIаши гаргадахарен вIашагIкхетарен хьакъехьарча ленински теорена, хIана аьлча сийлахь - воккхача Ленина къамаш вIашагIкхетарах цар йизза цхьоагIо хьахилар лийрхIад, кхыдар а лоацаш.

Къамаш вIаши гаргадахар-м социализмана меттал капитализмана а йоагIаш да. Ший хана К. Маркса а белгалдаьхад къамаш вIаши гаргадахар капиталим йолча хана дунен рынок хьахилара, халкъаша вIаши дIа-юха гIулакхаш леладелга лакхдалара, халкъаша баьча материальнии духовнии балха продукташ вIаши хувцара ларда тIа хьахула хиланза ергйоаца объективни процесс хилар. Социализм йолча хана из процесс халкъаш цхьатарра бокъо йолаш вIашагIкхетарца, пар шоай лоIамагIа. хIаьта капитализм йолча хана — низ бараша низ боацарий бокъонаши хьашташи лохадара наькъаца.

Масала, вай ханарча капиталистически Турце ха йиш яц цига масса къам да а малагIаш да а. ХIана аьлча цига турке лерхI наьна мотт туркий мотт лерхIача, мадарра аьлча иштта из лархIанза баргбоацача оттаваьча моллагIча а сагах. ТIаккха мара турецки поданни гражданин а хиле дIаоттац из. Турецки законашка диллача Къилбаседа Кавказера хьабаьннача наха, царца нохчаштеи гIалгIаштеи а, мукъалац шоай къаман барзкъа тIадуха, шоай наьна мотт бувца. туркашха ва ала мара кхыча къамах ва ала йиш яц. Цу берриганех а «Къилбаседа Кавказа туркий» ба оал. Хьалха Турце бахача зIамигача къамех болча наха из «ловш» хиннадале а, хIанз дац.

Гой цудухьа Советски Союза Коммунистически партена карагIдаьннача эггара доккхагIчарех хIама лархIа деза цо цIаккха а исторе чухь ца хиннача тайпара долча, вай мехка дерригa халкъаш цхьатарра бокъо йолаш хиларен вIаши хьаллацарен ларда тIа хьалаьча къамашта юкъерча принципиально долча кердача гIулакхех. ХIаьта Ленина гениальность латт цо эггара хьалха къамий дош теоретически практически къоастадарах, социализм хьалъеш котало яккхара тIехь лоаттабеча къовсаме дизза вIаци тешара ларда тIа, вежарашха цхьоагIо хиланза яргйоацилга къаьста кхетадар тIа хьая мукъадаьннача къамий барт хила безилга чIоагIагIа довзаш белгал а даьккхар. Из чоалхане дош къоастадеш Ленина эггара лоархIаме оттадир фактически цхьатарра бокъо ца хилар дIадаккхар, паччахьа Россе хьалха тоIадаь хинна халкъаш паччахьалкхен, боахама, культура хьалъехьа кIалдиса хилар дIадаккхар. Духхьал цу къаьстта боккхача лоархIама хьал оттарца яздаь да В. И. Ленина «Новкъосташка Азербайджана, Грузе, Армене, Дагестана, Горски республика коммунисташка 1921 шера 14 апреле» дахьийта письмо а кердача, вай парте хьалашкарча къамий политика керттера дешаш цо къаьстта къоастадаь. Советски Iаьдал чIоагIдарен мехка тIехьайнсача районашка социализм хьалъярен наькъаш хьахьекха дуккха кхыйола документаш а.

Цу районашка экономикеи культуреи сихача темпашца лакхъелга В. И. Ленина дувцар вай мехка социализм хьалъярца меттел, дунен социалистически революци дегIаахара перспективаца а. «ХIанз дунен халкъашта юкъерча революцена воай керттера воздействи ю вай воай боахама политикаца... — яхаш яздаьд цо. — Цу

ТЕХНИКАХ ДИКАГIА ПАЙДА ЭЦА

КПСС XXIV съезда решенеш тIа белгалдаьккхад юрта боахама материально - технически база чIоагIъе езилга а, из кердача техникаца Iалашъе езилга а. Цунца вIаштIехьдаргда юрта боахама деррита доакъош сихагIа дегIадоаладе, къахьегама овсарле совъяккха, кулгашца ду балхаш юкъера дIа а даьха продукцега дIабода мах лохбе. ХIара тракторах, комбайнах, автомобилах, тIехьатоссача техниках бизза пайда эцар да механизаторий деккар.

Гудермеса района «Кавказ» колхозе техниках мишта пайда эц хьожаргда вай хIанз.

Тайп-тайпарча маркаех йола 42 трактор я колхоза доалахьа. Царех 16 гусенични, 26 чархаш йолаш я. Колхозе я 6 ялат чуэца, 4 силос хьокха, 3 хьажкIаш чуэца, 300 тайп-тайпара трактора тIехьа тосса машен, иштта 21 грузовой автомобиль. Из техника лелаеш механизаторий а шоферий а йоккха отрад я колхозе. Техниках дикагIа пайда эцара боккхача лоархIаме гIулакх да цунна нийсса комплектовани яр. Вешта аьлча хIара машено бергболча балха агротехнически бокъонаш йоаза еза. Ха деза, масала, мел кIоарга хургда оахам, масса церг йолаш ба макха, малагIа уреаш оттадергда культивaторашта, мел шорал долаш я сеялка, иштта кхы а. Ца хайча даргдац малагIча тракторо мел тIехьатосса техника токхаю. Трактор кхай тIа болх бе араяккхале специалисташа лоархI лаьттан чIоагIал, тIунал. Боккха низ бола торакторaш балха тIа оттаеш специалисташа йоакхо ю уж шерача а, дIаьхача а кхай тIа яхара, хIаьта чархаш йола трактор оттаю зIамагIа долча кхай тIа. Техниках бизза пайда эцара тоаде деза машенно - тракторни парка технически гIулакх делга. Колхозе йолаш я уж балхаш ду пункташ.

Техника баьча балхага, цун цIенaлга, тишалга хьежжа де деза царна деш дола аргIан гIулакх.

ХIара тракторо, автомобило мел болх баьб хьахьокхаш учетни журналаш да мастерскешка. Цудухьа хIара механизатора хов маца ший машен ремонта оттае еза, хIанз ший малагIа болх бе беза.

Техниках дикагIа пайда эца хов бола механизатораш хилар боккхача лоархIаме долга кхетаду колхоза кулгалхоша. Царна хьехаш, цар квалификаци лакхъеш курсаш я вIашагIъехха.

Дешаш волча 46 механизаторах укх тIеххьарча хана 7 механизатора хьалхарча классен 29 механизатора шоллагIча классен квалификаци еннай. Иштта шоферашта юкъера дуккагIа бараш цхьоалагIчен шоллагIчен класса удостоверени долаш ба.

Цу тайппара болх вIаштIехьбаккхарах доала беркат гуш да. Кердача пятилетка хьалхарча шера хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача чуийцар 34 центнер гурахь дийна ялат. ХIаьта 1970 шераца нийслича цхьа центнер ялат даккхарга дIабаха мах 14 процент, шекара свекла центнерга дIадахар 10 процент, дулхага 4 процент, шурийга 3 процент лохденнад.

Техница дика лелаярца а, болх бе харца а белгала ба механизатораш Цугуев Шахьян, Джамалдинов Баташ, Калаев Тапа, кхыбараш. ПланагIа 930 гектар зяба лаьтта аха дезача царех хIаране аьхад 955 гектар гаргта, хIаьта механизатораша Вюсуров ГIойсолта а, Абдулкадыров Iалампашас а шоай планаш шозза кхоачашъяьй.

Механизаторий балха ца хаддаш тIахьожам доаттабеш, царна эшшача новкъостал деш ба боахама керттера агроном нов. Шидаев, бригадираш Я. Арсанбиев, Н. Бедиров, В. Абдурашидов, Б. Эльмурзаев, Ш. Гайтукаев, кхыбараш. Дукха къахьет цар болхлошта юкъе кхетама болх беш.

ХIанз уж ба КПСС XXIV съезда решенещца дийза боахама хьалхашка латта деккараш наха дIадоизийташ, КПСС ЦК ноябрьски Пленума а, бархIазлагIа хержача СССР Лакхехьарча Совета кхоалагIча сессе а материалаш дIайовзийташ.

Юрта боахаме гуча мел дальна кердадар балха юкъе кхувлаш а, шоаш рационализаторски предложенеш телаш а бола нах кIезига бац боахаме. ХIанзле а 60 рационализаторски предложени балха юкъе йоалаяй моттигерча рационализатораша.

ХIанз укх сахьате сихбенна техникана ремонт еш ба тха механизатораш.

Хов царна техника дика тоаярга хьежжа мара хьатIадоагIача шера кхаишкара балхаш дIагIоргдоацилга.

Кердача шера шоашта хьалхашка доккхий деккараш оттаде кийчлуш ба уж.

Н. КАНАЕВ,
Гудермеса района «Кавказ» колхоза инженер.

БРАЗ марка тIалатта дото бесса слиткаш вай Даьхен доазонел гаьнна арахьа йовзаш я. ГIетта лелача металла хьалхара тоннаш 1966 шера хьаяьй Братски алюминиеви заводе. ХIаьта цул тIехьагIа диъ шу даьлча юххьанцара алюмини даккхара мехкарча предприятешта юкъе керттера моттиг лаьцар заводо. Заводе чIоагIа уйла тIайохийт электролизни производства технологи эргаьккха тоаяра, керттерчен гIонна йолчен операцешта автоматизации механизаци яра.

Завод дIахо а дегIаухаш я. Болх беш яраштa лалла хьалъувт керда корпусаш. ГIишлошъераша толаме кхоачашду КПСС XXIV съездо хьалхашка отталаь деккар: нийслагIча пятилетке завод хьалъяь яккха.

СУРТА ТIА: гIишлоне дикагIйолча бригадех цхьанне кулгалхо В. Л. Цадулин (аьрдехьа), монтажник В. Краснов. ХIанз пхийтталагIа корпус графикал хьалха а яьнна вIашагIйоллаш йоалла бригада.

ТАСС фотохроника.

ДIАХО КХЫ А ДИКАГIА

«Социалистически яхь вIаштIехьйоаккхилга дIахо тоадарах» болча КПСС ЦК соцамо бехктокхаме деккараш хьалхашка оттадаьд хIара предприяте кулгалхошта, партийнин профсоюзнин организацешта.

Грозненски локомотивни депо партийни организаце профсоюзни организацеца цхьана дукха балхаш даьд социалистически яхьа кулгалдар тоадара. Цунга хьежжа да депо коллективо укх шера доаха къахьегама толамаш. Халкъа боахама мухь дIа-юха бахьара шера плани тIаийца социалистически деккараши 20 декабре кхоачашдаьд. Укх шера тепловозий машиниcташа беза мухь тIабола 2 эзар гаргга поезд дIа-юха йигай, царца дIа-юха бихьа мухь 1 миллиони бIаь эзари тонн совгIа ба. Укх шера цар кходаьд 2 эзар совгIа тонн дизельни доагор. Депо тепловозникаша, цар гIончаша хIара бетта кходаьча доагора чотах беза мухь тIабола поезд дIа-юха йигара йола дика инициатива дIайолаьй. Укх шера цар кходаьча доагора чотах бIарччача ах бетта болх бе йиш я ерригача депо коллектива. Эгара хьалха из инициатива дIайолайир тепловоза машиниcта Карпенков Ивана. Цун болам хьаллаьцар машинисташа Правилин Михаила, Миминашвили Александра, Ильязов Ильдуса, Василенко Валентина, Ракитский Юре, Руденко Алексея, кхычар а.

Депо машинисташа доахача толамашта юкъе дикка дакъа лоац рационализатораша а. Цар укх шера кийч а яь производствана юкъейихьай 110 рационализаторски предложении 6 изобретении. Из хул шера тIаийцача социалистически деккарех лаьрхIачул дукхха а дукхагIа.

Социалистически яхье хьалха латт машиниста - инструктора В. Стоальцева кулгалдеча кагирхой комсомольски колонна коллектив. Цу колонна машиниcташа дукха доагор кхо а деш графикал сихагIа лелаю беза мухь тIаболен пассажирски поездаш. КхоалагIча квартале итогаш яьчул тIехьагIа райпрофсожа президиумои машиннаькъа отделене кулгалхошен хьалхара моттиг хьожайир цунна.

КПСС ЦК ноябрьски Пленумеи СССР Лакхехьарча Совета кхоалагIча сессеи решенеш дог раьза долаш хьаллаьцача машиннаькъахоша хьинар кхо ца деш къахьег. Шоаш доаха толамаш кхы а совдахара 1972 шера керда социалистически деккараш тIаийду цар. Уж дог тийша ба пятилетка шоллагIча шера план кхы а хьалха кхоачашъергхиларах.

Депо болх беш эзар гаргга саг ва. Царех хIара кхоалагIвар коммунисти шоллагIвар — коммунистически къахьегама ударники ва. Нов. Мелькумов нерте латтача вагонни депо партийни организаце а дика вIаштIехьдаькхад социалистически яхьа кулгалделга. ХIара шера бIаьш эзараш цистернаш кийчъю вагонни депо промывочно - пропарочни станце коллективо. Цистернаш кийчъяра шера план 11 декабре кхоачашъяьй депо коллективо. Планал совгIа цар кийчъергья итташ эзараш цистернаш, хIаьта мехкдаьтта сийрда продукташта лаьрхIа кийчъергья ах бIаь эзар цистерна.

Белгалъяьнна дика къахьегаш я цига мастер коммунист Д. Нестеров керте латтача смена коллектив. Дукккача бетташка хьалхара моттиг дIа ца хецаш хьайоагIа из. НормагIа хIара сменагIа 190 цистерна кийчъе езача цо кийчъю 250 — 260 цистерна. Иштта дика къахьегаш я Колков Дмитрий Алексеевич керте латта «Примыкане» коллектив а. ДикагIболча промывальщикех лоархIаш ба ин. Шабаев, Пиданов, Шамсудов, Карбалсунов, кхы дуккхабараш а. Депо коллективо къахьегама овсарле лакхъяра задани 8 процент тIех кхоачашъяьй. Укх тIехьарча хана дикка кIезигъеннай еха латта вагонаш а. Вагона ремонт еш йоаккха ха 30 минут кIезигъяьй, хIаьта хIара цистерна ханал 1 сахьати 10 минути хьалха кийчъю. Сихача методаца обработка яь поездаш 90 процент я. Из дерригa а хьахиннад ремонтникаша, промывальщикаша, осмотрщикаша, кхычар а хьинар кхо ца деш къахьегарах.

М. ПЛЮЩ,
КПСС Грозненски горкома инструктор.

Ираз дола дезал

1966 шу. Шийлача Iай, районе цIи хезача дояркаца, ший наьнаца Дугиева Чолдара Аминатаца эггара хьалха ферме ера Аьсет. КIиранди дар из. Цу дийнахь школе яха а ца езаш, сарралца ферме хилар из. ЧIоагIа хьагар Аьсет доахан детташ боаххача къонача а къаьнача а доярках. Ма чIоагIа безам бар цун доахан детта. Доахан детташ йоаллача ший наьна кIалгIолла бIарахьежаш латтача Аьсета аьлар: «нани цхьа етт беттийта сога».—Ай мичара! ховргдац хьона, — аьнна нанас деннача жопо бIаргех хий даьккхар ворхIлагIча класса ягIача дешархочунна.

Саррахьа ший наьнаца чуяхар Аьсет. Цу балхах лаьца кхы хIама аланзар цо наьнага. Ховра, нанас ферме болх бе кхуврга хьа, деша Iа, аьнна шийга аргдолга. ШоллагIча кIирандийнахь а яхар Аьсет ферме. Кхы а чIоагIагIа безабелар цунна из болх. Етт беттийта аьнна наьнага дехар де яхьанзар. ГIийла бIара а хьожаш лаьтта чIоагIо йир цо доярка мара болх ца бе.

Сарахьа чубахача, цIагIа де дезар а даь цо наьнага аьлар: — «Со ферме балха ца еча Iергъяц». Деша Iа, тIаккха бергба Iа ферме болх», — жоп делар нанас. Цу тIехьа аьннача дешаша гIадйигар Аьсет. Иштта лелаш бархI класс яьккха яьлар Аьсет.

Ше экзаменаш дIаенна яьлча, ферма заведующи волча а ена, доярка болх бе дIаэца аьнна дехар дир Аьсета. «Из болх бе хала хургда хьона», — аьлар заведующе. Цхьабакъда Аьсет тIехьашка яргIйолаш яцар. «Буларгба сога болх», — аьлар. Хьаэцаргъяц аьнна, йиIига вас ца яр дукхьа хьа наьнаца, кхыча дояркашца дага а ваьнна аз жоп лургда хьона, — аьлар заведующе. ХIаьта дояркашка хаьттача, — «Оаха новкъостал дергда цунна, хьаэца Iа» аьлар массане а. Иштта йолаелар Дугиева Аьсет «Октябра 40 шу» совхоза кхоалагIча отделене доярка болх бе.

Юххьанца дукха халонаш нисъелар цун къахьегама новкъа. Тамаш а яц, 17 шу мара даланза йиIиг из хилча. Цхьабакъда массаволча ферма болхлочо новкъостал дора Аьсета, доахана доакъар дилла, хий моладе, бож мишта бетта беза хьехаш пайдана хьехамаш дора. Цхьайолча хана гIулакхаца а новкъостал дора. ХIаьта ше а балха геттара тIера яр Аьсет. Массанел хьалха, сатоссаш балха а йоагIар боад къовлабелча мара цIа а йодацар. Цудухьа дукха ха ялалехьа тIехьакхийра из кхыча дояркашта.

Доахангара йоаккха шура ди массаза дала лакхлора. Цхьа ха яьлча массанена езаелар Аьсет.

Наьсарен районе цIи хеза йолча нанна а тIехьакхийра Аьсет. Иштта дIадахача шера нанас санна шура яьккхар Аьсета. Цу толама лакха мах а баь совхоза кулгалхоша Сийлен грамота елар цунна.

ХIаьта пятилетка хьалхара шу доладелча денз дояркашта юкъе яьржача социалистически яхье а хьалха латташ хьайоагIаш я Аьсет. Хьалхале дIа ца хецаш хIанзарга кхаьчай из. Цул совгIа укх тIеххьарча биъ бетта вIаштта районерча дояркашта юкъе хьалхара моттиг лелаю цо. Иштта планагIа хIара Iаттагара укх шера 1800 килограмм яккха езаш хиннача цхьайтта бетта 3149 килограмм шура яьккхай Аьсета Укх шера района дояркашта юкъе яьржача социалистически яхье хIанз яьккха хьалхале дIа ца хецаш дIахо йодача хана а низи хьинари кхо ца деш къахьегаргда аз, йоах Аьсета.

ШоллагIа йола нана хилар сона Ленина, Къахьегама Шеча Байракха ши орден лелаеш йола Хасиева Хьава. Ма чIоагIа беркат даьлар сона цунгара, ма чIоагIа хьехар дора сона цо. Ца ховш а балха тIа гIалат даьлча из дIадаккхара массе хана пайдана хьехамаш телар цо сона.

Дехкеьннаяц со доярка професси хержа. Укхал дикагIа цхьаккха а болх хетац сона, — йоах Аьсета. ЙоккхагIа йолча йишийгара хьоххам а нийса, доярка болх беш я хIанз Аьсета зIамагIа йола йиш Сабайдулла а. ЧIоагIа безабеннаб цунна а из болх.

Иштта шоай балхах доккхал деш, из безаш къахьегаш ба Дугиевгlар наьй Аминат, йижарий Аьсети Сабайдуллаи, сатоссаш цхьан цIагIара ара а баьле нана юкъе а йолаш балха болх уж. «Ираз дола дезал» — оал царех ТIой-Юрта бахача наха.

Б. ГАСАРОВ.

ЭКОНОМИКА ЛАКХЛУ

Ножай-Юрта района юртбоахама къахьегамхоша даь кхайкарал хьал а лаьца, тха района къахьегамхоша лаьрхIадар 1971 шу къаьстта лакхача къахьегама толамашца чакхдаккха, лаьтта леладара культура лакхъе, хьайбаш леладу отрасль чIоагIъе.

Ховш ма дарра лоамашкарча районашка къаьстта лоархIаме да тхьамка леладара гIулакх дегIадоаладар. Цкъа - дале, шерде деза тхьамка дIадув лаьтташ, шозлагIа-дале, лакхбе беза плантацешкара чубахьа хьувкъам. Цу гIулакха а шоай теркам тIабахийта къахьегаш хиннаб района къахьегамхой.

Укх шера планагIа 145 гектара тIа тхьамка де деккарийла яр района колхозаш. ХIаьта цар 276 гектара тIа дийра из. Дукха къахьийгар тхьамка леладераша из лоархIаме культура кхееш. ХIаьта цар хьийга къа зехьа а довлзар. ХIанзлехьа района боахамаша паччахьалкхенга дехка тхьамка 150 тонн да, шера план 100 тонн йолча. Укх деношка кхы а 50 тонн тхьамка дохкаргда цар.

Белгалде деза укх шера кхедаь тхьамка Iалаьмате дика долга. Нагахьа санна дIадахача шера дехкача тхьамкана юкъе цхьоалагIча сортах 9 процент мара хиннадеце, укх шера дехкачунна юкъе 40 процент совгIа да цхьоалагIча сортах дар.

Къаьстта дика къахьийгад уж толамаш доахаш Ленина, Орджоникидзе, Кирова цIерагIарча колхозий къахьегамхоша. Ленина цIерагIарча колхозера Исрапилова Зайнапа, Пашаева ТIауса, Исраилова Бирлантас, Орджоникидзе цIерагIарча колхозера Идрисова Даккалас, Байгаева Марусе, дукхача кхычар—хIаране 2,5 тонн тхьамка кхедаьд шоаш лелаеча участкашка. ХIаьта царех хIаранена цу продукцех 2000 сом ахчеи 2,5 тонн кIаи деннад.

Тхьамка леладар санна лоархIаме гIулакх да тха районе хьайбаш леладар а. Цулухьа укх шера къаьстта теркам тIабахийтабар районе доакъара база чIоагIъяра, доахан Iангарадаха помещенеш кийчъяра. ХIанз тхо ала йиш йолаш да цу гIулакха дерригa де дезар даьд оаха аьнна. Эшачул совгIа моша, гIожа, кхыдола доакъар Iалашдаьд, ерригача помещенешта ремонт яьй. Цул совгIа духхьал укх шера хьал а яь эксплуатаце дIаеннай керда 7 помещени. Къаьстта белгалъяккха еза Карл Маркса цIерагIча колхозе хьалъяь ферма. Типовой проектах хьалъяьй из. ЛукхагIа дола балхаш механизмашца дергда цу чу. Цу ферме да колхоза дерригa племенной къона доахан, деттача доахана Iула «ремонт» яра лаьрхIа да уж.

Дика лоархIабу района хьайбаш леладераш паччахьалкхен заданеш кхоачашъярах а. ДIадахача шера укх хана дехка хинначунга хьежача гучаларгда укх шера паччахьалкхенга дехка дулх 10 процент дукхагIа долга, хIаьта шера план 112 процент кхоачашъяьй района боахамаша. Иштта тIеххкоачашъяьй тха дохкара план а — 103 процент.

Укх бетта цхьоалагIа число тIакхоачаш района колхозашка 4838 бежан дар, планагIа 3890 хила дезача. ХIаьта жа планагIа хила дезарел 1063 устагIа дукхагIа ба.

Дукха болх баьб районе хьайбай фу тоадара а. ХIанз укх сахьате колхозашка хьакъоаста а даь къаьстта Iунал деш 615 племенной къона бежан латт. Колхозий Iулашта «ремонт» яра лаьрхIа да уж. ХIаьта племенной бугIаш дIадахача шерашка санна Орджоникидзе цIерагIча колхозо лоаттаергья района боахамашта.

ХIанззе а гуш да района ерригача колхозаша рентабельни а йолаш ер шу чакхдоаккхаргдолга. Цена пайда 220 эзар сом гаргга хургба. Къаьстта белгалъе еза Карл Маркса цIерагIара колхоз. Ши-кхо шу хьалха тIехьаюсаш яр из. ХIаьта укх шера хьалха латтачарна юкъе я. Духхьал укх цхьан шера колхоза хургбола цIена пайда ялхазза лакхагIа ба дIадахача шера хиннaчул.

ХIанззе а йоакхо еш ба района къахьегамхой пятилетка шоллагIча шера хьалхарча квартале дулх дохкара план кхоачашъяра. Цу гIулакха колхозашка дорстаде оттадаь 500 бежан латт.

С. ТУРАЕВ,
Ведана района юртбоахама управлене начальник.

тIехь къовсам дерригдунен масштабе баьннаб. Из деккар кхоачашдергда вай —тIаккха шеко йоацаши диззаи котдовл вай дунен халкъашта юкъерча масштабе. Цудухьа боахам хьалбара дешаш вай къаьстта боккха лоархIам болаш да (В. И. Ленин. Сочиненей бизза гуллам. т. 43 оагI 341).

Къамаш дахача районашка вай парте бе безаш хинна из Iалаьмате боккха болх наьха чIоагтIа йоакхо еш хиннача Ленина яьхад чIоагтIа хьожаш, довлаш - довлаш социализмага довлаш бе беза, моттигерча наьха. интеллигенце. Къаьстта ахархой йоакхо еш бе яхаш хьехам тиййнаб.

Кавказа лоамарой болча ше вайтача Серго Орджоникидзега Ленина яздаьд: «Аз цIаькха а дех хьога хьожаш хилар. мамогга дукхагIа дикалар гойташ хила бусалбаица. къаьстта Дагестане чуволаш. Из деш эгтара дикагIча тайпара дIахьокха бусалбашца бола безам, цар автономи, уж шоай лоIаме хилар. кхыдар».

Тахан массанена а гуш да советски къамий районашеи республикашеи политически, культурни. экономически вахара деррига доакъошка даьха доккхий толамаш? Цо бIогора боах вай моастагIий.

Царна, цу моастагIашта, хьисахьа хила везац укхаза-м доазол дехьарча эхь доацача аьл-литтахошта «дицденнал» е цар ха бевам бац Нохч - ГIалгIайче —ший лоIаме Российски Федерацеча юкъе яха Советски Социалистически Республика шерра бокъонаш йолаш хилар. цу чу лахача халкъий къаман башхалонашка хьежжа оттадаь ший Конституци цун хилар. ший паччахьалкхен Iаьдалеи паччахьалкхен доал дареи лакхехьара а моттигера а органаш, ший къаман учрежденеши институташи хилар. Ца ховш хила мег царна мехка паччахьалкхен Iаьлала лакхехьарча органашка Нохч - ГIалгIайчен кхычарна нийса бокъо йола викалаш хилар, цу нохч-гIалгIай депутаташа шоай республика хьашташ оттадаь ца Iеш, мехка дерригача паччахьалкхен вахара хьалхле лелаеча юкъе хьинаре дакъа лоаш хилар?

Дика хов царна из, бакъда бакълолчул дикагIа хет царна аьл-дитт. Шоаш вIашагIтеха антисоветски оапаш чIоагIбу цар бульварни газеташ тIара лийцача фактилгашцеи йоахарашцеи.

Массанена хов да хьалхарча пятилеткай шерашка Нохч-ГIалгIайчен республика бюджет дIадохийтар метта ца отташ йолча хана РСФСР правительства шерра яьржача фондагара йоккхий датацеш цунга кхаьча хилар. Масала, 1935 шера Нохч-ГIалгIайчен бюджет иштташа датацей 37 процент лоацаш яр. Цул совгIа льготни хьалашка кхоачашйора кредитовани, юртбоахама машенаш лулга, юрта боахама налог тохилга. Цу дерригане а Iалашдора республика юрта боахама технически социальнии реконструкци елга. Укх тIеххьарча итт шера РСФСР яр 2,3 -зза мара лакх ца еннача Нохч-ГIалгIай АССР промышленностага дIайохийта капиталовложенеш 3,4 -зза лакхъеннай. Цо бакъду Нохч -ГIалгIайчен халкъа боахам дIахо а дегIабоалабара партеи правительстваи традиционни йоакхо еш хилар.

Боахамеи культураи хьакъехьа нохчийи гIалгIайи тIехьабисар дIалаькха Коммунистически партей Советски правительстваи цар экономика дегIайоалайир сихагIча темпашца. Цу 1935 шера РСФСР производства средстваш хьаелга 1913 шера хиннaчоа юхе 8,7-зза лакхделар, хIаьта Нохч-ГIалгIайче— 14-зза совгIа. Вай республика мехкаьтта промышленность лакхъяра темпаш тIеххьарча пятилетка шерашка беррригача мехка хиннарел шозза лакхагIа яр. Хьалхарча пятилетка шерашкехьа а нохч-гIалгIай промышленноста валовой продукци 1913 шера хиннaчоа юхе 4-зза лакхъелар, РСФСР еррига хьаийцача хиннaчул дикка лакхагIа.

Тахан зIамига Нохч -ГIалгIайче йоккха экспортер а хинна дIаэттай. Цо ший продукци дIакхухьийт итташ долча мехкашка: мехкдаьтта, мехкдаьтта продукташ, машенаш, гаражни оборудовани, 40 тонн хула грузоподъемникаш, гIулакхага дIайода хьу, дикагIола тайпа чхьагIар. Из деррига а социалистически лагера мехкашка кхахьийта ца Iеш, Англе, Колумбе. Итале, Эфиопе, Бельге, Турце, Инде, Франце, Иране, Норвеге, Тунисе, дуккхача кхыча мехкашка а кхухьийт. Цу дерригане чIоагтIа лакхбир республика къахьегамхой вахара материальнии культурнии боарам, теша а веш доxаду Нохч-ГIалгIайчен экономика чIоагтIа дегIаяро цхьаккха пайда бац нохчаштеи гIалгIаштеи яхаш вай моастагIаша дувца харцлараш.

Капиталистически дунен тIарча шоаш бехкача яздархоша шоай хур дарах «коммунистически прапагандах» дIатоха йиш йоацача, е аргIанара, коммунистий «Iехавар» лархIа йиш йоацача вай моастагIашта хетачох. Россе зIамигача халкъех «эрсий бе», «уж дIадаха» гIерта укх тайпара масалаш доаладе мегарда. Масала, алапи лакхдаларах, къахьегамхоша дIадилла Iоаду ахча дукхагIа хиларах, розничнии товарооборот лакхъяларах, къаьстта цхьан хана тIехьайиса хиннача юрташка, бахача нахага культтоварaш дохкарах, халкъа образованех, унахцIено лораярах йола даннеш.

Цу дерригача дешай хьакъехьарча хьокхамаша иштта гучадоах «Октябрьски револющe цхьаккха а хIама деннадац Россе зIамигача халкъашта» яха аьл-дитташ.

Сийлахь-воккхача Ленина васкеташца дахача промышленни хьакъехьа дикагIа дегIадаьхкача вай мехка халкъаша новкъостал дора кIезигагIа дегIадаьхкачарна. Масала, вежарашха йолча Украинаи Ростоваи новкъосталца вIашагIъеллар вай нах дийша ца хилар дIалаккхара тIехьара поход, хIаьта деррига а шин шера — 1931-чен, 1932-чен шерашка — дешар Iомадир дешанза волча 180000 сага. Азербайджана новкъостал дир вайна мехкдаьтта промышленность меттаоттаяра, Грузе вай исторе чухь эггара хьалхара къаман театр хьахилийтара, Татаре —полиграфически база хьахилийтара... Новкъостал дерригача вежарашка долча халкъаша. эггара хьалха вайна массанена а новкъостал дир Москвас. Новкъостал дора, хIана аьлча доттагIал чIоагIле, вIаши хьаллаца аьнна васкет даьдар вайга сийлахь-воккхача Ленина.

Из деррига а дора Советий мехка дерригача халкъашта эггара дукхагIа материальнии духовнии пайла бала могаргдола социализма цаI йола культурно-экономически комплекс мамогга сихагIа хьаяр дукхьа. ХIана аьлча йолаш я дунен дулхах - цIех йолчул низ болашагIеи лакхагIеи йола уйла. Из я материальнии духовнии ганзаш хьаеш мел бараш вIашагIтохаш йола интернациональни барт-цхьоагIони классагIа вежарашхеи уйла.

Вай. дерригача советски наьха кхел цаI. сискал цаI. дегагIоз а йоакхо а цаI я. Из деррига бахьан долаш вай чIоагIа а эшалургдоацаш а да.

Юххера а, хатта доагIаш да советски Нохч-ГIалгIайченна карагIдаьнна социально - экономически толамаш Iаьржде гIертарашка: духхьал социалистически строена карагIдаьнна хIама дац мах боацаш дешар хьехилгеи медицински гIулакх делгеи, дешабагIарашта стипендеш, социальни страхованегIа пособеш, къабеннача нахаи инвалидаштеи пенсеш, дукха бераш долча ноаношта пособеш, кхыйола выплаташ телилга? Из деррига а капиталистически дуненна хийра хIама да.

Цецвоаккхаш хиннача хувцамий уйла е эттача, вай халкъа вахаре сенгара хьадоладелар уж реальни гIулакхаши тамаше карагIдаьнараши ха эттача, дешаш, дагалаьттараш, идеяш мапа а мишта а холуш йола вахара явлени а хинна дIаэттар довза эттача, вай массаза а кхайк шийдика вахари дергйоаца идеяши вайна никъ хьахьувкха седкъа а хинна дIаэттача сийлахь-воккхача Ленина образгеи хьехамгеи.

Хьанна хов аламашта дагадаьлла из хIама вахаре холу явлени а хинна дIа мапа эттар? Из доладенна хила мег 1870 шера апрельски дийнахь российски йоккха йоапача городе Симбирске Володя яха кIаьнк вича? Россе карта тIа а вига сийлахь-воккхача Ленина Кавказа лоамарой болча вахийтача А. И Микоянага: «ХIаьта, мичай из. хьожаргда вай, мичай Дагестан. мичай Нохчече?» яьхача хана доладенна хила мег из. Е цо шоллагIа вайтача С. М. Кирова Нохч-ГIалгIайчен Союзий хIанзарча цIен балкона тIара Къилбеседа Кавказа лоамашка Советий Iаьдал котдалар хьакхайкадаьча дийнахь дIадоладеннад из?

БIаьшераш къоаста а деш, Къилбаседа Кавказа лоамарой вахаре керда зама дIайолаелар цу апрельски дийнах. ХIаьта бирсача Октябро ший эшалургбоацача низацеи чIоагтIа саг лоархIаш хиларцеи къоастайир цун рубеж.

Ленина гIулакх сигал даьлар,
Хьахулача ден малха накъа долаш...

Ленина гIулакх дахаш а котдувлаш а да. «Ше болх дIаболабаьча хьалхарча дийнахь съездо хьога гIолла даькъала юви Советски Россе пролетариати ахархойи, — яхаш яздора 1921 шера апрель бетта Горски Республика Советий учредительни съезда делегаташа шоаш Нохчечен. ГIалгIайчен, ХIирийчен, Черсийчен, Балкхаройчен, Карачая къизача низIотгъама кIалхарбаьннaчеи хIалак кулачара мукъабаьннaчеи лоамарой цIерагIа В. И. Ленинга. Укх исторически дийнахь, миллионаш нах бахача Малхбоаленна Iоткъам беча дунен империализмал сихагIа дизза котдовла цхьатарра уйла йола тхо советски республикай вежарашха цхьа барт болча дезалах дIакхета деза. Иштта мукъадовлара оаха. доамароша, дув бу социальни кортамукъале бахьан котъяьннача Россе пролетариатаца цхьана дов» (Документай сборник, «Москва, Кремль, Ленинга», Грозный, 1969 ш. оагI. 70).

Дьша биача цу дувна сий деш тIехьа а латташ. вай. советски нах. долх дерригача дунен тIарча миллионаш болча къахьегамхой дегашка яха. дог гIоздоаккха дог доахилга йоаллеи тешам бола цIии идеяши йолча В. И. Ленина хьахьекхача новкъа коммунизм йизза котъяларга.

Боккха гIа боаккхаш дода истори. хувцалу вай планета куц. духовни хьакъехьа тIа-тIа дукхагIа тоалу аламаш. Бакъда, аламаш дукхагIа тоа ме лу дукхагIа эшаш хиле дIаотт наха сийлахь-воккхача Ленина хьехам.

Хьалха лоамашка дуIаи догIаш санна,
ДIагIолла бирса а сийрда а шераш,
Бакъда халкъаша цIаккха а тувладолийтаргдац
Ленинцара тешамга долха шоай наькъаш.

И. МАМАКАЕВ,
писатель.

(«Грозненский рабочий», 10 декабрь 1971 шу).

«СЕРДАЛО»
3-гIа оагIув, 28 декабрь 1971 шу.

Тха интервью

НАЬХА УНАХЦIЕНО ЛОРАЯРА

Кхераме, хала лазар да грипп. Медицински санитарни бокъонаш лерттIа ца лелайича эпидемега доалаш а хул из лазар, мехка а дерригача дунен тIа а даржа тарлуш. Цудухьа грипп дIа ца даржийтара медицински учрежденеша, аптекай болхлоша, къаст-къаьстача организацеша, ерригача общественносто цIенхашта кхоачашде деза профилактически гIулакхаш. Тахан оаха кепатох Грозерча аптекай кулгалхошца яь интервью.

№ 1 йолча аптена управляюще заместитель В. К. Тельнова.

ХIара аптеке шин график я аптекоуправленера молхаш хьанйеш. Бакъда, хIанз кхераме лазар — грипп ца хьайтара графикагIа а йоацаш эшшача хана молхаш ийе йиш йолаш да тхо. Цох доккха новкъостал хул. ХIана аьлча аптеке а цунна чуйоагIача города дуккхача киоскашка а эшаш йола молхаш эца йиш хургья наьха. ХIаьта царех цхьаццаяраш шоаш молхаш кийчъе йиш йолаш а я.

Иштта лоархIаме гIулакх да хьалха рецепт йоацаш вIалла а дIа ца хецаш хинна молхаш, къаьстта антибиотикаш, хIанз рецепт йоацаш йохка аптекоуправлене бокъо енна хилар. Уж я норсульфазол, стрептоцид, пенициллин, иштта кхыяраш. МалагIа ба цох боала пайда? Грипп кхийттача унахочун лорашка а ваха цо рецепт яздайталехьа дукха ха йов, хIаьта цу юкъа лазар котдала тарлу. ХIаьта хIанз гIулакх кхыча тайпара да. Гриппана духьалара молхаш рецепт яздайта лорашка ухаш ха а ца йоаеш ийе йиш я.

Цхьайолча хана гриппана духьалара молхаш йоацаш дус тхо (ханнахьа хьаэца торо ца хулаш). Цу тайпара моттиг нийсъелча а нах новкъостал доацаш битац. Масала, эфедрин йоацаш цхьа юкъ яьккхар аптека. Бакъда тха болхлоша цун метта кхыйола молхаш кийчъю — ментол.

ВогIа да тха гIулакхаш юхь тIа йоахкаю маскашцен дезинфекционни средствашцен Iалашдарга диллача. Маскаш яц, хIаьта хлорамин я аьнна 300 килограмма оаха еннача заявкагIа ткъо килограмм мара еннаяц тхона, хлорни известь йоацаш я. Дале а стерильни средстваш тхоай хьалашка кийч а еш нах Iалашбе вIаштIехьдоал тха.

№ 2 йолча аптена управляюще заместитель Н. В. Коренчук.

Гриппана духьалара къовсам лоаттабеча аптекашта хьалхашка латта керттера декхар да баха нах медикаменташца, дезинфекционни средствашца, юхьа тIа йоахкаеча маскашца Iалашбар. Ала деза цу лоархIамерча декхарех тха коллектив дика лоархIаеш хилар. Тха аптеке чуйоагIа кхоъ киоск, царех цхьанне молхаш кийчъю, кхоъ аптечни пункт. Болх беш да справкай стол. Тха аптеке йоаца медикаменташ малагIча аптеке я ха йиш я цига.

Гриппана духьалара медикаменташ дукха я, хIаьта уж ерригаш я хIана яц аьнна тхога йолаш я. ХIаьта йоацараш а, масала, новокаин оахоша кийчъю оаха. Массехк дош новокаиннах. Растворитель я из. ХIана наха чIоагIа хетт пенициллин, стрептомицин. Цар растворитель — новокаин я. Дукха моттигаш нийслу молхаш я а йолаш растворитель ца тоъаш. Из оахоша кийчъю оаха. Бакъда цу гIулакхах хьовзам хул. Наха ма эшша из Iалашъе вIаштIехьдалац.

Тоъаш яц тха аптеке юхь тIа йоахкаю маскаш. Цудухьа нахага бинташ йохк, организацешка — хикиси.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ООН: ДИКА ИТОГАШ

Нью-Йорке ший болх чакхбаьккхар ООН Генеральни Ассамблея XXVI сессе. Машари халкъий кхерамзлеи чIоагIъяра, колониализманеи расизманеи духьалара къовсам чIоагIбара, дунен халкъаша вIаши шерра гIулакхаш леладара тIаерзаяь дуккха лоархIаме решенеш тIайийцай цо.

Цу решенешта юкъе я социалистически дегIадоагIачеи 27 мехка резолюци. Цу тIа тешаш дувц дунен дерригача халкъашта, сихдаь герз хьадеш хиларах чIоагIIа шек бувлача берригача наха дагадоаллача деша хьакъехьара переговораш яра толам баккхара герз дIадаккхара хьакъехьарча дерригдунен конференце дикка гIодергхиларах. Дагадохийтарг-да вай иштта йола конференци елга дIадоладаьр Советски Союз хилар а из гулъелга эггара хьалха КПСС XXIV-ча съезде яьча КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева доклада тIа оттадаь хилар а.

ООН Генеральни Ассамблея сессе дискусси йолча хана дуккха а дуккхагIйола делегацеш уйла ши духьа ца йоакхаш герз дIадаккхара конференци гулъярах йолча предложенена раьза хилар, духьал шин мехка — США-и Китаян — викалаш мара духьал бовланзар цуша. Дуккхача делегаташа конференци кийчъяра хьакъехьарча практически наькъех дола шоашта хетараш доаладийр. Цу дерригнея лоархIам бир 27 мохк барта а болаш оттаьча резолюце проекта тIа. Цу тIа дувц ерригача паччахьалкхенашта йийла хила еза конференци гулъяра хьакъехьарча дешага чIоагIIа хьажара хьем ца беш гIулакхаш де дезаш хилар.

ООН членаш долча мехкий викалаша могайир бактериологически (биологически) герзи токсинашн хьае оттаелга, хьаелга Iоаелга ца магийташ йолаш яраш дIайоахаш йола конвенци. Цхьаь хаина цар еррига паччахьалкхенаш тIахьийхар тIема гIулакхашта лаьрхIа къаьстта токсически химически веществаш хьае оттаелга, хьаелга, Iоаелга ца магийтара декхараш тIаэцарга.

Уж еррига резолюцеш, шеко йоацаш, дIаязъяь хила еза ООН Генеральни Ассамблея сессе. герз дIадаккхара лоархIаме дош къоастадара гарга эзача сессе актива тIа. Цу тIехь доккха хIама карагIдаьннад советски делегацена. Цу тIа теркам тIа а бохийташ, дуккхача араяьарча политически обозревателаша белгалдоаккх, ООН-е беча ший хьинарерча балхаца Советски Союз КПСС XXIV-ча съездо март бетта могаяь машара программа кхоачашъе чIоагIо яь хилар.

ЙОККХИЙ ТОПАШ САЙЦАЧА

Дунен общественноста чIоагIIа раьза хинна тIайийцар Индостана ах гIайрен тIа тIом сацарах Къулбехьен Азера кхоххам дIабалар. Инден Пакистанеи доазонаш тIа хьайна тIом сецар «Мукти бахини» яхача мохк мукъабаккхара малхбоален - бенгальски низамца цхьана индийски эскаро Ганг фордах дIакхетача моттиге пакистански эскар эшадаьчул тIехьагIа.

ТIом соцабара гIо деш йола лоархIаме фактор хилар Пакистана цхьаккха территори хьалаца гIерташ яц Инди аьнна дIакхайкадьча индийски кулгалхоша лаьцача позицех. Цар хьакхайкадьчох, Пакистана Iаьдал Малхбоален Бенгалера халкъ мукъадаккхара болам цIий Iо а ухийташ тоIабе доладалар бахьан долаш дIайоласнна эккхар кхерам болаш цу мехка хьахинна ситуаци дIаяккха мара гIертацар Инди. Из ситуаци цIенхаштта кхераме яр Индена шийна а.

ХIанз Индостана ах гIайрен политически карта цIенхаштта хувцаденнад. Цу тIа хьахиннай керда, Малхбузен Пакистанацара хьакъаьста а ше йизза ший лоIаме хилар хьакхайкадаь а йола Бангла Деш (Бенгальций мохк) яха паччахьалкхе. Из 75 миллион саг ваха, чоалханера чура проблемаш йола боккха мохк ба, царех эггара йоккхагIъяр колонниализмах юхейнса хала тIехьален экономически тIехьабисара дIадаккхар а йолаш.

Пакистана эскар эшар бахьан долаш хьахилар Малхбузен Пакистане шийна чухь а гаьнна кхоача гIулакхаш. Инарал Яхья Хан президента постера дIа ца вахача валанзар. Бхутто керте латта граждански правительство Равалпинде хьа а йир. Режима кердача лидера аьлар «Ший исторе чухь эггара цIенхаштта хиннача кризиса хьалхашка латт хIанз Пакистан», бакъда, шоай лоIамера ши паччахьалкхе а хулаш мохк бокъонца къастар бакъде тиганзар цо.

Индостана ах тIайрен тIа конфликт дIайолаеннача юххье дениз Советски Союз хаьдда тIехьаеттар тIом соцабара. ший кхел къоастае йоалла Бангла. Деш халкъа бокъо а лоархIаш Малхбоалерча Бенгалера проблемаш къоастаяра а. Из никъ котбалара чIоагIIа раьза хила боагIа беррига советски нах.

ВАШИНГТОНЕИ ПЕКИНЕИ ДУЭТ

Укх гурахьа Китай эггара хьалха кхаьчар ООН-а йоккхача дунен халкъашта юкъерча трибунага. США диктат тIа а ца эцаш, СССР, ерригача социалистически паччахьалкхенаша, дуккхача кхыча мехкаша дуккхаза а низ тIаахийтар бахьан долаш, юххера а, хьалха чанкайшисташа лоацаш хинна ший законагIа йоагIа моттиг, кхаьчар КНР-ага.

Еррига дунен общественность безам тIабахха хьожаш яр ООН-е китайски делегаце малагIа позици лоацаргья, империализманеи колониализманеи духьал, машараи халкъий кхерамзлеи тIехьа лоаттабеча къовсаме цо малагIа дакъа лоацаргда. Бакъда, Пекин кхыча къовсама кийчлуш хиннай. ООН-а юкъеяхача Китайс ший атакаш, цу организацета из ца кхачийтара шоашта могар даьча США-на а йоацаш, итташ шерашка КНР ООН-е дIаэшийта гIийртача СССР-а духьал яьхар. яхаш дийцача, «Нойес Рейн — Цайтунг» яхача Малхбузен Германе газета комментатора дикка нийса хьадовзийтар общественноста дуккха а тайп-тайпара бола нах цецбалар.

Боккъалдар аьлча, Пекина викалаша шоашта тIайийцад дунен тIа эггара хьалха хьахиннача социалистически паччахьалкхенна духьал аьл-дитт дувцача эхь дайнача антикоммунистий гIулакх. Цунца дувзаденна «Нью-Йорк дейли ньюс» яхача газето яздора: «Китая викала къамаьл даьчул тIехьагIа дувца хIама дац американски делегата а», яхаш.

Берригача политически наблюдателаша теркам тIабахийтар ООН-е дунен халкъашта юкъера эггара лоархIаме дола дешаш дувцача хана Пекинеи Вашингтонеи викалаш фактически шоайла вIаши бувзабалара а цхьа фронт а яь СССР-аи кхыча социалистически мехкаштеи духьал бовлара а. Иштта хилар герз дIадаккхара хьакъехьара дерригдунен конференци гулъярах дола дош Генеральни Ассамблеяс дувцача хана. Иштта хилар индийско - пакистански конфликтага хьожача хана. Иштта хилар Гаргарча Малхбоалера дош дувцача хана.

«ХIанзара китайски кулгалхоша дунен халкъашта юкъерча организаце пайда ийбу КНР член хиларах шоай великодержавно-шовинистически гегемонистически гIулакхашта, юха а хьалхьоабе гIерт Советски Союза, социализма вежаршха долча мехкашта духьалара «шийла тIом».

Белгалдаккха доагIа дегIайоагIа къопа паччахьалкхенаш шоашкахьа яхарга догдаьхача, кхычарга диллача дукха ха йоацаш мара дунен халкъашта юкъерча арене ца баьннача, — йоккха дипломатически опыт йоацача маоисташта дагалаьттараш вIаштIехьа ца хилар. «Аш-Шааб» яхача Бейрутски газето укх деношка яздеш махиллара, ООН-е китайски делегаташа даьча къамаьлий анализ а яь, афро - азиатски мехкий викалаша вывод йир Пекина арахьара политика кхыча халкъашта доал дара тIаерзаяь а дегIайоагIача паччахьалкхений хьашташта зе деш а хиларах.

Цу тайпара сий а дайна дехар ший бIеха уйлаш кхоачашъяра дола герз. ООН-ах де гIийртача Пекина гIулакхаш.

ЦАМОГАШ ХИННАЧА ДОЛЛАРА БОЛА «КИСЛОРОДНИ ГIАЙБА»

Декабрь чакхбалар белгалдаьлар керттерча капиталистически мехкий валютай официальни курсаш сенсационни наькъаца дIа—юха хувцарца. 1933 шерал тIехьа эггара хьалха девальваци тIаэттар американски доллара, вешта аьлча дошо хьакъехьара мах бежар цуп, из хьлар Японски иена, Малхбузен Германе марка, швейцарски франка, кхы цхьадолча валюташта ревальваци хиннача хана, вешта аьлча цар мах лакхбеннача хана. Цунах йола решени тIайийцар Вашингтоне хиннача эггара бокххагIболча капиталистически 10 мехка финансий министрий совещание, царна юкъерча ирача къовсама результат хинна дIа а эттар.

Капитализм дунен валютно-финансови системана цIенхашттара кризис тIаэтта дукха ха я. Из кризис кIоаргъяла йолаелар, дунен шоллагIа тIом хинначул тIехьагIа дерригача капиталистически валюташта йола «эталон» а лаьрхIа официально тIайийцача долларах кхийтта лазар сих мелу. ХIаьта доллара кхийтта лазар тIема ю расходаш хадданза лакхлуш хиларца ВIашагIкхийтача Штатий платежни баланс талха ме толх тIа-тIа кхерамегIа хулар.

Укх шера август бетта Вашингтон елар ший финансови проблемаш къоастае, США агрессивни политика даьр такхийтара, кхыйола паччахьалкхенаш а оттаяь. Американски правительствас тIайийцар дуккха а «чрезвычайни гIулакхаш», къаьстта аьлча, США хьачудахьача доазол дехьарча товарий импорта йолча пошлинана кхы а 10 процент тIатохнига юкъе а хьош. ХIаьта дукха ха йоацаш хиннача НАТО совета сессе Вашингтона мегар из агрессивни блок тIема кийчъярга кхыча натовски мехкий дакъа дикка лакхде.

Бакъда цу дерригнена а магаизар капитализма бокъонца мелъенна финансаш кIалхаръяха, къоастаде дезаш кхыча, кхы а хьалда долча гIулакхех дола дош эттар. Иштта хьахилар «вашингтонски компромисс». Специалисташа хIанзле а «кислородни гIайба» аьнна цIийилла йола компромисс, хIана аьлча бизнеса доал дерашка кIезиг - дукха салеIийте а, цо а къоастаяц цхьа кIезига чIоагIача, хIаьта цул совгIа юххера чакхъяргйолча ларда тIа проблема. Капитализма валютни кризиса кIоарга овлаш доахк сиздаь герз хьадеш хиларах, рынкаши и. кх. бахьан тIатIа ярлуча къовсамах.

Цул совгIа, дукха ха йоацаш США президента Р. Никсона Малхбузерча цхьадолча керттерча мехкий кулгалхоша хиннача вIашагIкхетараша, США-и «Юкъарча рынка» мехкийи викалий Брюсселе хиннача торгови переговораша а хьахьекха махиллара, лакхехьа хьоаьяча компромисса автораша банне а цхьатарра бувцац Вашингтоне баь барт, бокъонца бизза хилара геттара, геттара гаьна а ба.

Цу тайпара хьатIадоагIача шеро кIезига халонаши валютнофинансови дешай хьакъехьара кхы а чIоагIIа уж кхожкабала беза гIулакхаши дахьац капиталистически мехкашта.

А. КРАСИКОВ.
(ТАСС).

Окинавах йолча японо-американски соглашенена духьала юха а гIайттаб японски гIайреш тIа баха нах. Японера американски базаш цIенъяь дIаяхара тIехьа лоаттабу къовсам айхха бувзабенна ба къахьегама хьалаш тоадарен алапи лакхдарен хьакъехьа хьалехарашца.

Протеста митингаши демонстрацеши чакхъяьлар мехка ерригача лоархIамерча промышленни административни центрашка. Сахьатагара 48 сахьатага кхачалца йола забастовкаш кхайкаяьй металлисташа, химикаша, каьхат деча болхлоша, горняжаша, печатникаша, моттигерча самоуправлене органий, правительственни корпорацей болхлоша, кхычар.

СУРТА ТIА: демонстрантий колонна Токио улицагIа.

Джапан Пресс — ТАСС-а сурт.

ТРАДИЦЕ НИЗ

Эзарнел совгIа дешархо ва Карабулакски юкъерча школе. Къахьегама йоккха опыт йола шовзткъа хьехархо ва тха школе шоай хьинар кхо ца деш къахьегаш. Белгалде деза, школа болх бе йолаеннача хана дениз царех ахаш шоай къахьегама моттиг ца хувцаш хьабоагIаш хилар. Цхьанна гIулакхо чIоагIъяц школа коллектив дикача традицешца санна. Сийлахь - воккхача педагога Ушинске аьнна: «Хьехам шешийца хила йиш яц дикача традицешца йизза юкъе йолаяь оамалаш ца хилча», аьнна. Цудухьа школа болх тоабеча керттера дакъа лоац дикача традицеша. Уж я: хьалхарча дийнахь дешархой цIейца тIаэцар, дийша баьннарашца вIашагIкхетар, иштта кхыяраш.

Бакъда, къаьстта моттиг дIалоацаш я дешархой кIоаргга знанеш хилара къовсам лоаттабеш йола традици. Цудухьа тешаме ала йиш йолаш да тха беррига дешархой хьайийцача царех ахаш кхоъаш йоацаш хилар. Масала, 1970—71 дешара шера 850 дешархочох 354 дешархо йиъаши пхиъаши йолаш лакхехьарча классашка дIачубайлар. Дешархой дешарах кхетара боарам а лакха ба— 97—98 процент. Цу гIулакхо торо хилийтай укх тIеххьарча 10 шера школа йистеяьккха ваьннача 424 дешархочох 70 процент бераш лакхерчеи юкъерчеи специальни заведенешка деша баха.

«Дерригa а долалу школе. Укхаза йол кIоаргача Iилма лард, дисциплина, къахьегам беза Iомаву», яхаш язду Советски Эскара эпсар волча тха дешархо хиннача Кобелев Виктора. Тха школа чакхъяккхарех дукхагIбараш бахаб Виктора лерагIа. Бакъда, эггара хьокхамегIа да тха школа йистеяьккха дукхагIа бола катирхой вузашка кIоарга знанеш хиларах конкурсни экзаменех чакхбувлар.

Доккха гIо ду школана НГДУ «Сунжачефть», организаце, тха шефаша. Цар новкъосталца хьахиннай тха материальни база. Кхоачам ба школе оборудованни дешара кабинеташ хилар. 21 эзар сома маьха дешара мастерскеш хилар белгалдича. Кхоачам болаш я тха библиотечни фонд а. Таханарча дийнахь 11 эзар книжка да цу чу. ХIаьта школа кабинетни системах болх бу ялхлагIа шу да.

Къаьстта дувца безам ба тха коллективо лакхерча дешара заведенешка деша кийчбарал совгIа баха, къахьега, общественна пайдана долча гIулакхашта хьинар ца кходеш хила дешархой кийчбарах а. Цудухьа укх 10 шера цхьаккха хоам бенабац школе къахьегама дисциплина тха выпускникаех цхьанне а толхаяьй, аьнна. Из коллектива балха боарам лакха хилар да. Ше хьегача къих хьахулачох чIоагIIа бекхтокхам хеташ а, шийгар доагIар дизза дIадехаш а хилар керттера декхар я да тха хьехархой балха стиль а я.

М. ФРОЛОВ.
Сунженски района Карабулакски № 1 йолча школа директор.

Грозненски химически комбинате Антошкина Валентина Константиновнаи Бондарева Нина Ивановнаи болх беш бола 18 шу да. ВорхIлагIеи ялхлагIеи разряда йолча цу слесарех ала доагIаш оал дошо кулгаш. ТIехника хул цар КИП прибораштеи автомашенаштеи еш йола ремонт. Дукха совгIаташ тийннад, баркалаш кхайкадаьд цу шин болхлочоа, цар цIераш дIаязъяьй комбината Сийлен книжка тIа. ХIаьта Валентина Константиновнайна еннай Ленински Юбилейни медали «Къахьегама Цеча Байракха» ордени. Ший боккхагIболча новкъосташкара хьоххам ийбеш къахьегаш я Николаева Ираида Николаевна а. Грозненски межкдаьтта института сайрийнарча отделене студентка я из.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) И. Николаева, В. Антошкина, Н. Бондарева.

С. ХУГАЕВА сурт.

Iан замалахь шура яккхар

Iилма а, практика а къаьгга хьахьокх нагахьа санна доахан лоаттаду моттигаш йIайха а йолаш царна шортта дика доакъар хуле шура лох ца лулга. Хала хете а ала дезаш да вай республикерча цхьаццадолча боахамашка Iан замалахь шура лох ца ялийтара во йоакхо елга. Цхьайолча фермашка хIанз а тIехь ховш дац масса етт бахкаргба, масса Iаьхар бисаб. Из да учет нийса ца лелаяр, зоотехнически бокъонаш телхаяр.

Масала, уж кхоачамбоацараш да Ножай-Юрта, Советски, Ведана районий колхозашка. Цун керттера бахьанаш да искусственни осеменени елга цига ледара хилар, боахамий кулгалхоша, специалисташа цу гIулакха во тIахьожам лоаттабар. Доярашта хьалхашка а дукха халонаш увтт. Царна хан маца етт па бетташ бита бева, из малагIча хана бахкаргба.

Укх шера гуйран деношт хоза латтарах тIехьа чуоттадир доахан Iа доаккхаргдолча моттигашка. Цунах пайда а эцаш шера йола план тIеххоачашъе вIаштIехьдаьлар Наурски, Шелковской, Надтеречни районий боахамий. Бакъда, шура йоаккхилга во латт Грозненски, Ачхой-Мартана, Наьсарен, кхыйолча районашка. ЦхьоьлагIа декабрь тIаккхоачаш шера йола шура яккхара план 67 процент мара кхоачашъяьяц город Грозерча боахамаша, Ачхой-Мартана районо — 80 процент. Наьсарен районо — 85 процент. Цу районашка во кийчо яь Iана замалахь доахан чулоаттадергдолча помещенешта. Царех цхьаяраштa хийцца мух чухьекх, тховнех ладар чуух. ХIанз а дукха тIехьа дац мотт сона уж кхоачамбоацараш дIадаха.

Воккхача маьхера гIулакх да доахан йIайхача помещенешка лоаттадарца цхьана царна луш дола доакъар дегIа пайдане йола хIамаш йолаш хилийтар.

Iан замалахь доахангара йоаккха шура лох ца ялийтара данза даргдоацар да царна бIайха муж, жом телар, хIаьта хIара Iатта тела еза цунгара йоаккхача шурийга хьежжа концентраташ.

ХIаьта доахан бIехача лоаттадича, дояркаш каст-каста хувцалуш хилча, доакъар ший ханнахьа ца теле, хий моладар тIехьатетте шура кIезиглургхиларах шеко яц.

Вай республикерча хьалашка дийнахьи буси шозза детта деза доахан Iан замалахь. ХIаьта духхьашха дахка доахан кхозза хийттача дикагIа да, хIана аьлча зIамига хул цар шамараш. Иштта детташ леладеча духхьашха дахкача шинарех цхьа ха яьлча дика доахан хул.

Доахан латтача помещенешкара температура 0—18 градус хила еза. Нагахьа санна температура цул лохагIа е лакхагIа хуле кIезигагIа хургья доахангара йоаккха шура. Цудухьа помещенеш къаьсттача вентиляцеца Iалашъяь хила еза. ВIалла а мегаргдац шинна а оагIорахьара наIараш е кораш диллa латтийта. Иштта хуле детта а дахка дезденна а доахан цамогаш хила тарлу.

Укх шера балха тIа нийсденна гIалаташ хьатIадоагIача шера ца хилийтара оарцагIбовла беза шура яккхара план кхоачашъяр тIехьатеттача районий кулгалхой, специалисташ, беррига болхлой.

Б. ДИКАЕВ,
Нохч - ГIалгIай Iилматохкама ветеринарни станце воккхагIа вола Iилман болхло, ветеринарни Iилмай кандидат.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

IАЙ А ХУРГДА БАЬЦАДААРАШ

Грозне йоккхагIчарех цаI я Октябрьски район. Цу районе я № 3 йола «Горплодоовощторга» база.

Вайна ховш ма хиллара укх тIеххьарча хана городерча баьцадаараш а, сом а бохкача тикашка шортта хьаэцарг мел дола товараш да.

Баьцадаараш я, сом а чуэцача хана тикашка хьакхухьа товараш кхашкара доагIача тайпара хьаух. Цхьабакъда, Iан замалахь уж хьаухийт базера.

Массехк шу хьалха чIоагIIа тIехьа йиса организаци яр вай ювца база. Цу хана укхаза дар шиъ продукци лелаю ларам, ши отар. Карт яцар базана гонахьа. Наьха хьайбаш хулар базе гIолла лелаш. Цхьаннахьа яцар электрически сердал.

КIезига хулар базе продукци. Керда хьувкъам хьабаллалца тоъацар витаминни кхача берий яслешта, бешамашта, школа - интернаташта, профессиональни училищашта, кхыча учрежденешта. Кулгашца дора цу хана дерригa хала балхаш. Масала, тускарашца ларамашка дIачу а, хьа ара а кхухьар коартолаш, баьцадаараш, сомаш. Цул совгIа талхаш продукци дIаялара процент лохье хала дар.

Кхыча тайпара да гIулакх хIанз. Базе еттача кирпишкехи аьшкабетонни конструкцехи хьалъяь керда помещенеш я. Иштта дуккхача хана продукци лелае йиш йола склад а хьалъйир, ремонт яь тоайир къаьна складаш. Болхлой къахьегам аттача баккхара къаьнача помещенешка оттаяьй ленточни транспортераш. Укхаза я баьцадаараш берхIала дохка цехаш.

ПланагIа 20000 центнер баьцадаараш берхIала дохка дезаш яр база коллектив; бакъда, укхаза берхIала дехкараш 25000 центнер я. Ларамашка еллай 15 эзар центнер коартол. ПланагIа боагIачул совгIа дIаоттабаьб 500 центнер Iажаш, иштта кхораш. Талхаргъйоацаш я столови морковка а, свекла а.

Эзараш центнераш продукци дIаоттаяьй ала хала дац, хIаьта из дIаоттаеш къахьегача хIара сага балхага хьежача ховргда из мел хала болх бар.

Россе гаьнарча районашкара хьатIаена коартол хьахаржа езар ларамача йоллалехьа. Нагахьа санна дикача коартолашта юкъе цхьа коартол телха хуле кхыяраш цо толхае тарлу.

Баьцадаараш а, сом а дIаоттабеча дика къахьег база коллективо. Къаьстта чIоагIIа къахьег коллектива юкъе белгалбаьннача Ильященко Тосяс, Тимаева Марема, Исмаилов Серос, кхычар.

База болх тоабара шийна могаш дола гIулакх деш ва цу база заведующи С. Гуцариев. Боккха бувзам лоаттабу цар сомаши баьцадаараши кхедеча совхозашца.

ХIанз СССР Лакхехьарча Совета сессеи КПСС ЦК ноябрьски Пленумеи материалаш Iомаеча хана шоашта хьалхашка декхар оттаду база болхлоша цхьаккхе а килограмм продукци ца талхийташ шу чакхдаккха.

Из декхар цар сийленца кхоачаш дергхиларах шеко а яц.

П. НОВАКОВ,
агроном.

ТЕЛЕВИДЕНИ

28 декабрь

10.05 — Кердадараш. 10.15 — Дешархошта йола передача. 10.45 — «Директор» яха художественни фильм (шоллагIа сери) 12.00 — «Музыкальни киоск». 12.30 — Кердадараш. 12.35 — Бераштa. «Дика гIордада» «Солнечный» яхача берий санатора трансляци. 16.35 — Берашта фильм 17.20 — «Елка тIара лампаш хьаллотае» яха беседа. 17.30 — Документальни фильм. 18.00 — «Болхлой тIехье» Телевизионни журнал 18.25 — Миллионий ленински университет. Социалистически Демократе системера халкъа тIахьожама лоархIам. 18.55 — Шоана, кхалнах (нохчий меттала). 19.25 — Киножурнал. 19.35 — Идеологически фронта бIухой. Пропагандист Негинский 19.45 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай, эрсий меттала). 20.05 — Шоана, бераш. 20.20 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 20.35 — «Ха». Информационни программа. 21.00 — «Илли доах аз сай Даьхенах» яха фильм-концерт. 21.45 — Къонал эфире я. 23.15 — Кердадараш.

29 декабрь

10.05 — Кердадараш. 10.15 — Дешархошта. «Сийна жIарг доалла машена» 10.40 — Хьуна симфони» Iилман-популярни фильм. 11.40 — Художественни самодеятельноста лоакъошхой концерт. Города Черновцера передача. 12.10 — Пятилетка боаха гIа. Телевизионни очерк. 12.40 — Кердадараш. 17.00—Иллейи халхареи Хорезмски ансамла концерт. 18.05 — Киножурнал. 18.15 — Телевизионни кердадараш. (нохчий, эрсий меттала) 18.35 — Хоамаш, реклама. 18.40 — Дунен халкъашта юкъера панорама. 19.30 — Концерт. 20.30 — «Ха». Информационни программа. 20.55 — Концерта трансляци дIахо яхьар. 21.55 — Анчаров «Деина тIехьа ди». Телевизионни спектакла премьера. ЙисагIа дакъа. 31 декабрь, пIаьраска». 22.55 — Кердадараш.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозненеи хувцалуш морхаш а йолаш, лоадама йоачаи а йоацаш, малхбузехьара гIаьххьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 0—5. Грозне 1—3 градус йIовхал йолаш хила а тарлу.

ДIахорча шин дени шин буси морхаш а йолаш, юкъ-юкъе екха а екхаш, лоадама йоачаи а йоацаш, къулбехьарча районашка дохк а доаллаш, лостам хувцаш гIаьххьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 4—9 градус, тIехьарча ах юкъагIа 1—6 градус шелал йолаши деношка 0 градусагара 5 градусага кхоачаш йIовхал йолаши хила а тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный-51, 364051, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам.— 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи, культураи, промышленностеи отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный-51, 364051, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05299. Заказ № 10991.